49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1278 ԱՐԱՔԵԼՈՅ ՇԱԲԱԹ Օրերգ 4 — 17 ԱՊՐԻԼ 1907 4 ԲԼՊԻԼԻՎՎԷԼ 132[illegible] — 4 ԱՊՐԵԼ 1323

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Մեծ Փողոց, 38

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یومی و سیاسی غزته در
صاحب امتیازی: اوهانس قریم
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده یومرو ۳۸

ԱՌՔԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կանոնաւոր Վերջիւն
Գրուագ համար 60 գր. 50 գր.
Դասաւանդեալ համար 108 » 80 »
Ճանապարհորդական համար 25 ֆր. 18 ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՍԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 6 գրուշ
Մէկ անգամ տուեալի ծանուցմանց համար
Մանաւանդ պայմանները

10 ՓԱՐԱ — ԳԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԵՒԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Առեւտրական Կեանքը

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԹԵԹԵՒԱՑՈՒՄԸ

Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ իր չաբաթ օրուան սեղանաւորական բաժնին մէջ հետեւեալը կը գրէ.— Անգլիոյ Պանքային կողմէ զեղչի սակին նուազման հետեւանքով դրամի ժամանակը այսօր (չաբաթ) նոր յառաջդիմութիւններ ըրաւ։ Գերլինի մէջ մասնաւոր սեղանաւորական տուները սկսան հարիւրին $^1/_8$ պակաս զեղչել. օրով զեղչի սակը Պանքայէն դուրս հոն $4^5/_8$ ի իջած է հիմա, կայս. Պանքային պաշտօնական սակէն $1^3/_8$ % պակաս։ Իրաւ է թէ այս պարագան ըստ ինքեան վճռական չէ, որուն վրայ կարելի ըլլայ հիմնել կայս. Պանքային զեղչի սակին չափաւորութիւնը։ Գերլինի մէջ հաստատ յոյս կայ թէ Պանքային բարձր սակին նուազումը կարելի պիտի ըլլայ։ Բայց այսպիսի որոշման մը համար ժամանակամիջոցը մատաղատ չերեւիր։ Կայս. Պանքան տակաւին առեւտրական թուղթերով ծանրաբեռնուած է, և իրական թեթեւացում մը ա՛յն ատեն միայն պիտի կրէ, երբ իրօք իջնայ իր զեղչի սակը։ Լոնտոնի մէջ զեղչի սակին նուազումը փոխանակագրի դիները պակրացուց Վիեննայի հրապարակին վրայ։ Գերլինէ կը հեռագրուի թէ առեւտրական հրապարակին վրայ լաւ ազդեցութիւն պիտի ընէ Լոնտոնի սակին այս նուազումը, որուն ի մօտոյ պիտի հետեւի Գերլինի Պանքան։

∴ Գերլինի Կայս. Պանքային Տնօրէն Քոխ յայտարարեց թէ դրամական հրապարակը յուսալի է որ բարւոքի և թեթեւնայ։

∴ Մարտ ամսուն մէջ Թրանսվալի Հանքերուն Սենտիկին հայուով Ռանտին (ոսկեբեր նահանգ Թրանսվալի) ոսկիին մթերքը եղած է 520,163 ունկի, 2 միլիոն 209,510 անգլ. ոսկի արժողութեամբ, իսկ արտաքին գաւառակին մէջ մթերքը եղած է 18,334 ունկի, 77,881 անգլ. ոսկի արժողութեամբ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՆ

Անգլիական թերթերը դրամական կացութեան վրայ իրենց չաբաթական տեսութիւնները կ'ամփոփեն խօսելով Անգլիոյ Պանքային վրայ.— 75,000 սթերլին արժողութեամբ ձոյլ ոսկի գնուեցաւ Պանքային կողմէ։ Քէրթանէն Արմհեյլ Քասըլ շոգենաւը ճամբայ ելաւ Դ. 1 միլիոն 60,654 սթերլին բերուցած։ Պանքան Բարիզէն ալ 5,000 սթերլին ստացաւ։ Հետեւաբար այս միջոցիս 2 միլիոն անգլ. ոսկի ճամբան կը գտնուի պանքային հաշուոյն, որ այս չաբթու իսկ տրամադրելի պիտի ընէ հրապարակին համար։

Երբ հրապարակին վրայ պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ թէ Անգլիոյ Պանքան իր զեղչի սակը հարիւրին 5էն $4^1/_2$ իջեցուց, անգլիական Քոնսոլիտէին և ուրիշ կարեւոր պարտաթուղթերու գիները թէև զգալի բարւոքում մը կրեցին Սակարանին մէջ, բայց խիստ թեթեւ, որովհետև արտասահմանի սակարաններուն կացութիւնը թոյլ էր, և Անգլիոյ Պանքային որոշումը չէր կրնար անմիջապէս իր սպասուած արդիւնքը ունենալ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Շինուածանիւթերու հնօրեայ պատուաւոր վաճառատուն մը իր վճարումները դադրեցուց։ Շինուածական ձեռնարկութեանց ֆիրմաներուն մէջ այս տունը առաջինը չէ սնանկութիւն հրատարակողը ձմրան մէջ։ Ոչինչ քանի մը փոքր վաճառատուններ ալ սնանկացան։ Այս սնանկութեանց պատճառները նոյն են։ Այս տարի չատ գէշ գացին ճարտարապետական և շինութեանց գործերը։ Անցեալ տարի ամառը ինը չաբաթ գործադուրի չգոյութենէն շինութիւնները տուժեցին, ինչպէս նաև շինուածանիւթերու վաճառատունները։ Ուրիշ տարբեր պարագաներ ալ միացան այս պատճառին, և այսպէս կրկնակի վնասուեցաւ շինուածական վաճառականութիւնը, գործերուն դադարին հետեւանքով։ Կղմինարի և աղիւսի մեծ ընկերութիւններ չկրցան չնարաւորին տալ։ Ընդհանուր դժգոհութիւն կը տիրէր ճարտարապետներուն, շինուածապետներուն և ձեռնարկուներուն մէջ, գործերը լմացած էին, և ընկերութիւնները իրենց գործարաններուն սովորական ծախքերը անգամ չէին կրնար գոցել։ Աշխատաւորները ուելի վարձք կը պահանջէին, որովհետև սպառումի բոլոր նիւթերը ընդհանուր կերպով օգած էին։ Արդէն 1905էն ի վեր վարձքերը մինչեւ հարիւրին 20-30 բարձրացած են և մեծ շէնքերուն համար աշխատող գործաւորներուն անագին թիւը նկատի առնելով, յայտնի է թէ այս բարձրացումը ո՛րքան սուղի կը նստէր, մանաւանդ երբ շինութիւններն ալ երկար տեւեն։ Ըստ այսմ շինուածանիւթերու գիներն ալ բարձրացան։ Երկաթեայ թրավէրսները, ցիմէնթօն, կիրը և ապակին հարիւրին քսան վեր հանած են իրենց գիները, բաղդատմամբ հին ատեններուն, տախտակամածի համար գործածուած եղեւնեայ ատաղձներուն գիները հարիւրին յիսուն բարձրացած են։ Տարիներէ ի վեր աղիւսի ընկերութիւնները Վիեննայի մէջ թրքած կացած ըլլալով, աղիւսին գիներ միօրինակ բարձր է։ Շինուածական վաճառականութեան այս անպատատ կացութեան պատճառներէն մին ալ հողերուն տարապայման սղութիւնն է։ Արդէն յարմար տեղերը տուներ կամ զանազան շէնքեր կառուցուած են, մնացեալ տրամադրելի գետիններուն համար ալ չլուսած գիներ կը պահանջուին։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԹԻՖԹԻՔ

Գնեցին Տեարք Գասապեան եղբարք 85 պղ. պօղ մատէն. $14^3/_4$-$18^1/_2$։

ԱՖԻՕՆ

Գնեցին Տեարք Իմսրն և Ընկ. 6 Ագչէհիր 168, Վիթալ և Ընկ. 10 Քարափսար, Մալաթիա 165-173. Վաթէրեան 2 Զիլէ 165։

ՔԻԹՐԷ

Վաճառու

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԱՐՒԻ ԹՈՅԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՐ. ՃԷՐՕՄ

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ՄԵԲԻՈՂԱԿԱՆԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԴՐՈՒԱԳԸ

ԷՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՏԱԽԱԶԻՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, Ապրիլ 11

Մր. Ճէրօմ շարունակելով ըսաւ.— «Բարեկամներս, ո՛րքան տարօրինակ է որ այս հրեշտակաբարոյ աղջիկը — Քաֆէ Շանթանի երդիչ այս աղջիկը — քանիցս իր պատմութեան նայելով խաբուեր է Սթէնֆօրտ Հուայթէն։ Ո՞ր ողջմիտ մարդը կրնայ հաւատ ընծայել իր ըսածներուն։ Այս աղջիկը խրախեցաւ երբեք այս մարդէն։ Զգուանք ղէ՞ց երբեք անկէց։ Ո՛չ, որոտայ ընդհանուր դատախազը իր ամենաբարձր շեշտերով, անոր ընկերացաւ դարձեալ, դարձեալ և դարձեալ։ Ութը-ինը անգամներ Մէտիսըն հրապարակին աչառակին մէջ անոր ունեցած աշխատանոցը կ'երթայ, և թաղապետական 24դ. փողոցին առնը, այդ վագր-մարդուն քով, որ իր կուսութիւնը աղարտած էր։ Այս աղջիկը (Նէսպիթ) ո՛չ միայն այդ ահռելի յարձակումները չի վաներ, — շարունակեց Մր. Ճէրօմ ակռաները կրճտեցնելով — այլ իր իսկ ըսածին նայելով պահ մը պարզօրէն վերի սենեակը ելաւ ինքզինքի, մինչ Հուայթ վերը ուրիշ սենեակ մը կը գտնուէր հիւրերու հետ։ Իրական առաքինութեան վրայ յարձակող այդ վիշապը այս «հրեշտակաբարոյ աղջկան» նամակ նամակի վրայ կը գրէ։ Տեսանք այդ նամակները դատաւարութեան միջոցին։ Այդ նամակներուն մէջ երբեք գէշ բան մը չկայ։ Եւ հիմա այս մարդուն դէմ կը հանենք նոր ոճով կնամեծար բ ասպետ մը գրեթէ կիներու պաշտպան սուրբ մը (Թօ), որ այդ «հրեշտակաբարոյ աղջիկ»ը առաջնորդեր է առաքինութեան շաւղին վրայ, և 1903 Նոյ.ին անոր նամակ մը գրելով երկարօրէն կը խօսի սեռային խառնակեցութեան վրայ։ Եւ անա այս մարդն է որ այսօր առաքինութեան ախոյեան կը հանդիսացուցուի հոս ձեր առջև։ Ախ, իցէ՜ թէ կարենայի բոլոր այդ նամակները մէջտեղ հանել և կարդալ երդուեալներուն առջև։ Դատաւարութեան միջոցին ինչ ինչ արգելքներ հանուեցան և ժամանակ չտրուեցաւ ինծի որ ձեզի ապացուցանէի թէ ստուգիւ Հուայթ ո՛ւր կը գտնուէր ճիշդ ա՛յն գիշերը, ուր իբր թէ Իվլին Նէսպիթ զոհ կ'ըլլար անոր վայրագութեան։ Զարեալար սպանուած մարդը գոգցես հոգիներու ալիքներէն կ'աղաղակէ ինծի ըսելով.— «Պէ՞տք է որ այսպէս Դժոխաքին կրակներէն սեւնամ անպաշտպան և պէ՞տք է որ այսպէս իմ ձայնս չլսուի։»

Հոս Մր. Ճէրօմ կեցաւ պահ մը իր ճակատէն սրբելու համար քրտինքը, և յետոյ շարունակեց.—

«Արդ, Տե՛ր ք իմ, տեսնե՛նք թէ այս աղջիկը ի՛նք ինչ կ'ըսէ զինքը փնտռող սարսափելի դէմին վրայ, կ'ըսէ.— «Բաց ի այս մէկ զարհուրելի բանէն, կը հիանամ Սթէնֆօրտ Հուայթի վրայ։ Արտասովոր անձնուիրութիւն մըն էր։ Ակէց աւելի արտասովոր ներքոյեան մը կրնայ ըլլալ այս աղջկան շրթունքներէն։ Սթէնֆօրտ Հուայթի շրթունքները կնքուած են մահուամբ։ Բայց քանի որ այս աղջիկը ա՛յսքան յարգանքով կը խօսի, այդ մարդուն համար ոչլեա ինչո՞ւ նախապաշարութիւնք։ Այս աղջիկը ինչպէս պիտի կրնար այսպէս խօսիլ իր կուսութիւնը աղարտող մարդուն նկատմամբ։ Նոյն իսկ Նէսպիթի խօսքերով կը փաստնայ սա՛ վարդապետութիւնը թէ Սթէնֆօրտ Հուայթի անբան անասուն մըն էր։ Սթէնֆօրտ Հուայթի հարուստ մարդ մըն էր, որ կեանքը կը վայելէր—Աստուած գիտէ թէ ի՛նչպէս կամ ինչո՞ւ համար— այս դասակարգէն մարդոց մէջ տեսաւ այս աղջկան ևս մտնելը իր չրջանակին մէջ։ Դատարանին մէջ տեսաք դուք այդ աղջկան վիճակը, և կրնաք գաղափար մը կազմել թէ ի՞նչ ծեքծեքանքով անիկա դիմում ըրաւ «Ֆլորոտորա» երգեցիկ խումբին մէջ մտնելու համար, և Տնօրէնը ըսաւ իրեն թէ մանկապարէզ կամ երեխայի ագարակ բացած չէ ինքը։ Բնական էր որ Հուայթի մօտ փոքր ըլլային այս աղջկան օգնելու։ Մինչև մէկ ատիճան օգնեց անոր։ Երբ անգործ էր դրամ կուտար անոր, և բնական է թէ անոր նիթական պէտքերն ալ կը հոգար բարեսրտութեամբ։ Այս ընթացքին մէջ չկայ բան մը, որ երկուքին յարաբերութիւնները անմաքրութիւնը ցոյց տայ։ Այս աղջկան ճամարտակ վկայութիւնէն դուրս չկայ ամենափոքր ապացոյց մը թէ իրենց յարաբերութիւնները մաքուր չըլլային, և այդ աղջկան պատմութեան ի՞նչ անարժէք ըլլալը կ'ապացուցուի իր իսկ սա՛ յայտարարութենէն թէ «Այդ մարդուն հետ իր բոլոր տեսակցութիւնները իր կա՞քին հակառակ էին»։ Եւ սակայն այդ աղջիկը կամովին, յօժարակամ կը գանենք անոր սենեակներուն մէջ, ապասելով և յօժարելով այդ ճիւաղին զարհուրելի յարձակումներուն։

«Գիտենք թէ թատերաբեմի կեանքը ի՞նչ տեսակ կեանք է։ Դիշերային լուսավառութեան ատեն միշտ կարելի է այդ կեանքէն բան մը տեսնել։ Այս աղջիկը իր թատրոնի կեանքը կը սկսի զանազան փորձութիւններով, կելլէնտ նախ իր սերը կը յայտնէ, յետոյ ուրիշ մը կուգայ, վերջն ալ դերասան մը Ճէք Պէրրիմօր, որ մինչև իսկ կարգուելու կ'ելնէ անոր հետ։ Կը տեսնէք որ ամբողջ կացութիւնը կը կեդրոնանայ այս աղջկան շուրջ, ա՛յնպէս որ ի՛նք է պատճառը մինչև մէկ ատիճան այս ոճիրին։ Ուստի խնդրեմ, լաւ ուշադրութիւն ըրէ՛ք այս «հրեշտակաբարոյ աղջկան» կեանքին և մտածումներուն։»

Մր. Ճէրօմ յետոյ հատուածներ կարդաց Իվլինի դպրոցական օրագրութենէն, բացատրելով թէ ընդունած է զայն ոչ թէ անոր մօրմէն, այլ ոստիկանութենէն։ «Այս աղջիկը տեղ մը այդ օրագրութեան մէջ «առաքինի» բառը կը գործածէ։ Առաքինութիւնը ո՞ւր, ինչ ո՞ւր։»

Հրեայ միջնորդ Հըմմէլի գործին դառնալով, ըսաւ Մր. Ճէրօմ.—«Եթէ չէք ուզեր հաւատալ այդ փաստաբանին յայտարարութեան, բայց անոր ներկայացուցած թուղթին թուականը նշանակալից է։ Ցոյց կուտայ թէ գինիով զինքը թմրեցնող և զինքը անպատուող այդ ճիւաղ Սթէնֆօրտ Հուայթը տեսնելէն 24 ժամ վերջ, Թոյի մասին ունեցած սէրը բոլորովին կը մոռնայ, և կը հրաժարի զայն սիրելու գաղափարէն։ «Խեղճ փոքրիկ Իվլի՛ն»։ Արդարև խեղճ, բայց ոչ Տէլմասի գործածած արգահատական իմաստով, այլ արդարև խեղճ, ա՛յդ կինը որուն սառուցեալ սէրը կը խախտուի Թոյի մասին իբր թէ Հուայթի կողմէ պատմուած անբարոյական բաները լսելով, և ասիկա քանը-չորս ժամուան մէջ։»

Դատաւարութեան միջոցին Տիկին Թոյի հագած փոքրիկ աղջկան մը վայելուչ տարազին ակնարկելով Մր. Ճէրօմ ըսաւ թէ տասնըվեց տարեկան աղջկան մը տարազն էր ան։ Զի կրնար ըսել թէ ի՞նչ նպատակ ունէր Նէսպիթ այդ տարազով ներկայանալու։ Այս ակնարկութեան վրայ ժպտեցաւ Իվլին Նէսպիթ, նստած տեղէն։

Մր. Ճէրօմ հեգնեց ա՛յն վարդապետութիւնը թէ Թօ պատուաւոր կերպով կը դաստիարակէր Իվլինը իր սիրահարութեան սկիզբէն, և յիշեցուց անոր խօսակցութիւնը Մր. Սմիթի հետ սպանութեան գիշերը, երբ առաջարկեց Մր. Սմիթի տանիլ զինքը «գիշերուկ թխուհի»ի մը։ «Ա՞ռ է արդեօք Նէսպիթի մասին Թոյի պատուաւոր դարպասումը», ըսաւ Մր. Ճէրօմ. «Ա՞ռ էր արդեօք ամերիկեան կուսութեան պաշտպանութեամբ զինուած մարդը»։

Այս դատի մէջ երկու սովորական մարդիկ կային մէջտեղերնին էգ վագր մը Թոյի հետ եղած ատեն Հուայթէն մատնուեցաւ։ Հուայթի հետ եղած ատեն Թոյի վատաբարութեան զոհը եղաւ։ Ճիշտ միեւնոյն տարերքը կան հոս, որոնք եղեռնական պատմութիւնը կը կազմեն աշխարհի սկզբնաւորութենէն ի վեր։

Մր. Ճէրօմ Թոյի իր փոխանորդ Մր. Լօնկֆէլլոյի գրած նամակները որակեց իբրև ապականեալ և ստորին արտադրութիւնները հարուստ տգէտի մը, որ սանկ նանկ քաղաքային կեանքի մէջ ապրեցաւ մինչև որ եկաւ մտաւ բանտին խուցը։ «Կ'ուզէ՞ք որ, ըսաւ Մր. Ճէրօմ, անպարտ արձակուի պաղարիւն և վատ մարդասպան մը իբրև մտքով մոլորեալ։»

Ընդհանուր դատախազը հեգնեց մտքի մանաւանդ բժիշկներուն վկայութիւնը, դիտել տալով թէ մանաւանդ ներուն «ծայրայեղ ես» կոչած հիւանդութիւններն պարզապէս մտապատրաստութիւն կը նշանակէ և «ուղեղային փոթորիկ» կոչածներն ալ սահման չունի, թէև երկու օր այխատեցան սահման մը գտնել։

Մր. Ճէրօմ վերջացուց յիշեցնելով Տասնարանեան.— «Մի՛ սպանանիր։»

Մր. Ճէրօմի բանախօսութենէն վերջ, դատաւոր Մր. Ֆիցկէրըլտ երդուեալներուն դառնալով ըսաւ թէ ամբաստանեալը հոս եկած էր պատասխան տալու քաղաքացիի մը կեանքը խլած ըլլալուն համար։ Օրէնքը կ'ըսէ թէ ամբաստանեալ մը անմեղ ըլլալ կ'ենթադրուի մինչև որ հակառակը ապացուցուի, և բանաւոր տարակոյսի պարագային իրաւունք կ'ունենայ անպարտ արձակուելու։ Դատաւորը յետոյ սահմանեց ըստ օրէնքի եղեռնական համարուած մարդասպանութիւնները, և ա՛յն տեսակները՝ որոնք եղեռնական չեն, և կարդաց Նիւ Եորք Նահանգին կանոնագիրքը, որուն համեմատ մարդասպանութիւնը կ'արդարացուի մտքի հիւանդութեան պատճառաւ, երբ գործողը ակարամիտ, լուսնոտ կամ խելագար անձ մըն է։ Բայց ուշադրութիւնը՝ հրաւիրեց սա՛ կէտին վրայ թէ մտքի խանգարման բուն նշանը ա՛յն է որ գործողները չեն հասկար գործին բնութիւնը կամ յատկութիւնը, կամ գործին անիրաւ ըլլալը։

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, Հինգշաբթի։

Ամերիկայի Արեւելեան Նահանգներուն մէջ խօսակցութեան միակ նիւթն է այսօր ա՛յն վճիռը, զոր Երդուեալք պիտի տան Թոյի մասին։ Դատաւարութիւնը ո՛րքան ձանձրացուցիչ եղաւ իր երկարութեան պատճառաւ, նոյնքան մեծ է հետաքրքրութիւնը հիմակ որ գործը իր ծայրագոյն ատիճանին հասած է։ Այսօր ամերիկեան բոլոր օրաթերթերը գրեթէ ուրիշ բան չեն նկարագրեր, եթէ ոչ՝ մանրակրկիտ նկարագրութիւնները այն տասներկու մարդոց շարժումներուն՝ որոնց կուրծքին տակ փակուած է Հարրի Թոյի ճակատագիրը։ Երդուեալներուն կենդանագիրները կարգ մը յուզումառիթ թերթերու ամբողջ էջերը կը գրաւեն։ Նէսպիթին պատկերներն ալ իրենց ամենէն հմայիչ դիմագիծերով թերթերուն ճակատը կը զարդարեն, և Մայր Թօ ու Լորտուէի Տարմաութ (Թոյի քոյրը) նկարուած են իրենց այտերէն վար հոսեցնելով ագի արցունքներ։

Երդուեալք ամբողջ գիշերը փականքի տակ գտնուելէ վերջ դատարան եկան այս առաւօտ ժամը 11ին։ Ամբողջ երկու ժամ մութ ըրին դատաւարութեան միջոցին տրուած վկայութիւններուն երկարաձգումի արձանագրութիւնները։ Երդուեալք կէս օրէ վերջ ժամը 3ին նորէն դատարան եկան, դատաւորին յանձնարարութիւնը լսելու համար։ Երդուեալ մը ուզեց խօսակցութեան բռնուիլ Մր. Ֆիցկէրըլտի հետ, բայց այս վերջինը քանի մը խօսքով մերժեց ասանկ բան մը։ Երդուեալը հարցուց յետոյ թէ կրնա՞յ մինթէ արձանագրիչն խնդրել որ անգամ մը կարդայ Մր. Տէլմասի ճառը։ Դատաւորը զարմացումով երդուեալին երեսը նայեցաւ և պատասխանեց.— «Անշուշտ ո՛չ, դուք պաշտօն ունիք միայն ինչպէսի առնելու տրուած վկայութիւնները և ձեզի տուած պատուէրը։» Երդուեալներուն մերժուեցաւ նաեւ մտիկ ընել Ամերիկայի ամենէն նշանաւոր մասնագէտ Տր. Համիլթընը, որ հաստատում յայտնած է թէ Թօ ապանութեան միջոցին խանգարուած էր։

Թոյի ընտանիքը վերջին ատիճան նեղ կացութեան մէջ է, ամէն ժամ դատարան կը մտնէ կ'ելնէ։ Մանաւանդ իր կինը տառապանքի արգահատական պատկեր մըն էր։ Ամբողջ օրը խուռն բազմութիւններ հաւաքուած էին դատարաններուն շուրջ, լրագիրներու խմբագրատանց առջև, ալքերներն անկած ա՛յն ծանուցումներուն, որոնք ժամէ ժամ կը պարզուէին եւ լեկտրականօրէն։

Նոյն օրը (Երկ.) կէս օրին Մր. Ֆիցկէրըլտ դարձեալ դատարան մտաւ, ուր իմաց տրուեցաւ իրեն թէ Երդուեալներուն փակուած սենեակէն բնաւ ձայն չէ ելած։ Տիկին Թօ խիստ թանձր քող մը ձգած էր, բայց յայտնի էր դարձեալ իր անսովոր գունատութիւնը, և ժուռ կուգար հոս ու հոն, յոգնածի կերպարանքով։

Երդուեալք խնդրեցին դուրս գալ անգամ մը, և դատաւորին արտօնութեամբ եկան։ Ներկաները դուրս հանուեցան դատարանէն, և բանտարկեալը ներս կանչուեցաւ։ Երդուեալք կարգ մը նոր բացատրութիւններ ալ խնդրեցին։ Անոնց դէմքին վրայ կը կարդացուէին անքուն անցուցած գիշերուան նշանները։ արդէն իրենց տրամադրութեան տակ գտնուած սենեակը քանի մը անգարդ աթոռներ և սեղան մը կը պարունակէ։ Երդուեալներէն մէկ քանին ոտքի վրայ անգամ չէին կրնար կենալ։ հարկ կ'ըլլար ընդհատել ընթերցումները որպէս զի սթափին։ Երդուեալք կէս օրէ մէկ ու կէս ժամ վերջ սենեակ դարձան խորհրդակցութեան համար, ուր նախ ճաշ տրուեցաւ։ Աչքերնին կարմրած էր, այտերնին ճերմկած։ Թօ ուրախ էր, թէեւ յուզուած։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, Ուրբաթ։

Այսօր կէս օրէ վերջ ժամը 4ին տակաւին որոշումի մը յանգած չէին Երդուեալները։ Կուկէսին դատարան եկան 48 ժամ խորհրդակցութենէն վերջ բոլորովին հլած մաշած Իվլին Նէսպիթի իր ամուսինին չատ մտիկը նստած էր։

Դատաւորը ծանոյց թէ Երդուեալները համաձայնութեան մը համար տրուած բանաւոր սահմանի մը մէջ չկարենալով վճիռի մը յանգիլ, կ'արձակէ զանոնք իրենց պաշտօնէն։

Մր. Տէլմաս բացակայ էր այս բոլոր իրաւարձութիւններէն։ Մր. Ճէրօմ հաւանեցաւ։ Թօ ոտք ելաւ խիստ յուզուած, ջանաց ժպիտ մը արձակել իր մօր կողմը, և ոստիկաններէն առաջնորդուեցաւ դարձեալ բանտ։

Նոր դատավարութիւն մը տեղի պիտի ունենայ ուրիշ Նահանգի մը մէջ այնտեղ, կամ Հոկայ-ին, որովհետեւ Մր. Ճէրօմ յայտարարած է թէ մինչեւ այդ ամիսը բազմաթիւ եղեռնական դատեր ունի։ Արգահատելի էր Տիկին Թոյի վիճակը։ խեղճ կինը անպարտ արձակման մասին ոչ և է կերպով վստահութիւն մը չունենալով ներսի դին, այս անգամ իր ամուսինին քովնցքէն չէր բաժնուեր, իր աթոռը, որ մինչեւ այն առեն Թոյի ընտանիքին անդամներուն մօտ էր, հիմա Թոյի աթոռին մօտեցուցած էր։ Նոյն իսկ քանի մը երկվայրկեան բռնած էր անոր ձեռքը, երբ դատարանին նստարը բարձր ձայնով հրամայեց Երդուեալներուն և բանտարկեալին ուղիղ կենալ և իրարու երես նայիլ։

Դատաւորին փոքրիկ ճառը քանի մը վայրկեան միայն տեւեց։ Թօ բարկութեամբ նշան ըրաւ իր եղբը գալու ուղղ կիներուն։ որ հեռանան, ինքզինքնին կը ճմռթկէր յուզումէն, և բոլորտիքը կը նայէր ապշահար։ Նէսպիթ արտասուագին աչքերով քաշուեցաւ սրահէն և փութաց բանտ տանող կամուրջին վրայ կեցաւ։ Երկուքը իրարու փաթթուելով համբուրեցին զիրար, երբ մայրը և երկու քոյրերն ալ եկան իրենց միացան։ Թօ բացագանչեց,—«Տեսէ՛ք ջիղերս տեղն են։ բաղկերակս ամէն ժամանակ աւելի ուժով է։»

Երդուեալները հեռաւեալ կերպով բաժնուած էին.— հինգ առաջին ատիճանի վրայ սպանութեան վճիռին կողմը, հինգը՝ անպարտ արձակման կողմը՝ իրեւ խանգարեալ մտքի տէր համարելով Թօն և երկուքը առանց կանխամտածութեան ոճրագործի։

Հուսկաւոր դատավարութիւնը փակող տեսարանը վերջին ծայր առատութիւնք էր։ Երբ Թօ կանչուեցաւ վերջին անգամ ըլլալով, ժպտեցաւ և վստահ ներս մտաւ, նշան ըրաւ իր կնոջ որ գայ իրեն մօտ նստի և ինքզինքնին ալ Թեւը անցուց անոր մէջքին։

«Համամայնեցա՞ք», գոչեց նստարը Երդուեալներուն, որոնց գլխաւորը բարձրաձայն պատասխանեց։ — «Ո՛չ»։ Տիկին Թօ տեսնելով որ մահանոտ դալուկ մը կը սփռուէր իր երկան երեսին վրայ, ձեռքը վեր երկնցուց, բռնեց անոր թեւը։ արգիլելու համար անոր իյնալը։ Քաջալերական խօսքեր փափրացաց անոր ականջին, հակցնելով թէ կարելիութիւն կայ զինքը երաշխաւորութեամբ ազատ արձակելու։ Բայց կ'ըսուի թէ Մր. Ճէրօմ պիտի հակառակի ասոր։ Ապրիլ 29ի նոյեմբ մէջ, ուր պիտի որոշուի նոր դատավարութեան թուականը։ Խորհրդակցութեանց միջոցին պահ մը քիչ մնացեր է որ երդուեալներէն եօթը (մեծամասնութիւնը) համաձայնին առաջին ատիճանի սպանութեան վճիռին վրայ, այսպէս մահուան դատապարտելով Թօն։

Դավարութեան համար եղած մինչև հիմակուան ծախքերը 63,0 0 անգլ. ոսկի եղած են, որուն 47,000ը կը ներկայացնէ միմիայն Թոյի ընտանիքին ըրած ծախքը։ Հեռագրական և ընդհանուր պարտներու պաշտօնեաներ հարկ եղաւ աւելցնել, Բանտարի և Եւրոպայի համար քաշուած հեռագիրները անհամար էին։

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՅԻ ԿՈՂՄԷ

Մարդասպան Թօ հեռաւեալ յայտարարութիւնը հրատարակել տուաւ Ամերիկեան Թերթերուն մէջ.—«Կը փափաքիմ որ Երդուեալները և ուրիշ ամէն մարդ հասկնան թէ զինքը արհամարելի էր ինձի համար, բայց զանազան անձերէ իմացած էի թէ Հուայթ կը պատրաստուի իմ կեանքիս։ Պատաւորուած էի ինքզինքս պաշտպանել։ Այս դատավարութեան մէջ կը փափաքիմ որ իմ դատս պարզապէս և միայն հիմնուի Նահանգային օրէնքին տրուած վկայութիւններուն վրայ, և վկայութիւնները ո՛չ միայն դիս այլ մինչև իսկ ընդհանուր դատախազը հաստատած են թէ ես անմեղ եմ այս Նահանգին գրաւոր օրէնքին համեմատ։»

ՍՈՎԸ ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Շանկայէ հեռագիր մը աւելի դէղ գոյներով կը նկարագրէ կացութիւնը Զինու սովուն առթիւ։ Սովեալ բնակիչներուն թիւը 10 միլիոնը կ'անցնի, նպաստից յանձնաժողովն տրամադրութեան տակ գտնուած միջոցներ չեն բաւեր։ Ամէն օր անօթի մեռնողներուն թիւը 5,000ի կը հասնի։ Մնացեալ իրե՛նց զաւակները կը փոխանակեն կերակուրի հետ։ Ճանկայի փոխարքան հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեց արտասահմանէն եկած օգնութիւններուն համար։

ԽԱՌՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ.—Դասարանին մէջ աղջիկ ու մանչ մէկտեղ նստեցնելուն և անոնց այսպէս դաս աւանդելուն վնասները կը հեռագրուին Զուիցերիայէն. Արկօվի Նահանգին դպրոցական իշխանութիւնը ծնողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն խառն դպրոցներուն վերի դասարաններուն մէջ մանչերուն և աղջիկներուն սիրաբանութեան վրայ։ Իրենց դասերուն մէջ առաջին եղող աղաքները մինչեւ իսկ հնարքներ կը բանեցնեն քընութեան ատեն առաջին յաջողութիւնը իրենց սիրած աղջիկներուն տալու համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ՁՈՒՐԵՐՈՒՆ ՄԷՋ.—Անգլիոյ ծովեզերքներուն պաշտպանութեան յատուկ մեծ նաւատորմիղը հրաման ստացած է երկար պտոյտ մը կատարել հիւսիսային ծովուն մէջ։ Ժամանակ մը պիտի մնայ Նորվեկեան և շուէդական ջուրերուն մէջ։ Պիտի հանդիպի նաև քանի մը Պալթիկեան նաւանանգիստներ։ Անգլիական նաւատորմիղին այս պտոյտը առնչութիւն ունի այն զրոյցին հետ թէ Գերմանիա կ'աշխատի դարձեալ Դանիոյ մօտ Պալթիկ ծովը գոց ծով հռչակել։

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վահրամ Արքեպսկ. Մանկունիի։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս, Գաբրիէլ և Մովսէս Սրբազանները, Տ. Տ. Ղեւոնդ և Գրիգորիս Վրդ.ներ, և Տ. Յովհ. Մկրտեան, Տ. Սահակ Տէր Սարգսեան, Տ. Կարապետ Սանտալճեան, Տ. Միքայէլ Աշճեան, Տ. Հայկակ Էքսէրճեան և Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քահանաները։

1. Ժողովը Տրապիզոնի առաջն. ընտրեցաւ եռանուն ցանկը կազմեց հետեւեալ եկեղեցականներէն. Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Տէր-Մինասեան, Տ. Արտաւազդ Վրդ. Գալէնտերեան և Տ. Երուանդ Վրդ. Փէրտահճեան։

2. Ֆէրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդը Թաղին քարոզչին և փոխ-ուսուցիչին հետ, միասնաբար փափաք յայտնած էին որպէս զի Ս. եկեղեցւոյ վրայ քահանայ ձեռնադրուի Թաղ. Խորհրդոյ քարտուղար և Ս. եկեղեցւոյ դպրապետ Ովրեստէս էֆ. Գարակէօզեանը՝ Թուելով անոր բարւոք պաշտօնավարութիւնը։ Ժողովոյ նախընթաց նիստի որոշմամբ կրօն. քննիչ յանձնաժողովին յանձնուած ըլլալով ընտրելոյն ուսումնական և եկեղեցագիտական կարողութեան քննութիւնը, յանձնաժողովը այս քննութիւնը կատարած և տեղեկագրով մը յաջողագոյն ընտրելի ներկայացուցած էր յիշեալը։ Ժողովը քննութեան արդիւնքին համաձայն որոշեց արտօնել ընծայացուցին ձեռնադրութիւնը, հրաւիրելով առեան Ս. Պատրիարք Հայրը պանպանիչ կարդաց։

3. Ս. Պատրիարք Հայրը քահանայացուներու քննութեան ծրագիր մը պատրաստած ըլլալով՝ կարդաց։ Ժողովը միաձայնութեամբ ընդունեց։ Այս ծրագրին համաձայն ընտրեալք երկու դասակարգի բաժնուած են. «Ընտիր» և «Չափաւոր կարողութեան տէր»։

4. Հայ-հռոմէական ազգայիններէն Գ. ճ. իր օրինաւոր կինը լքելով և Հայ աղջիկ մը առնանգելով կ'ուզէր Հայ եկեղեցւոյ պակով պակուիլ անոր հետ։ Ժողովը նկատելով որ Հայ-Հռոմէական Պատրիարքարանի կողմէ այս ամուսնական խնդրոյ մասին կատարուած քննութիւնը դեռ չէ աւարտած, և իր նախկին կինը իր օրինաւոր կենակիցն է՝ մերժեց անոր խնդիրքը։

5. Կեսարիոյ Պէյլէկեան Ս. Դանիէլ վանքի վանահայր Տ. Սահակ Եպս. իր մասին եղած հրատարակութեան մը դէմ բողոքած էր։ Ժողովը լսեց։

6. Պետրոս Աճէմեան անուն ազգային գրով մը խնդրած էր եկեղեցեղեցողութեան վկայական տալ իրեն, Աւաքազարի մէջ դպրապետութեան պաշտօն վարելու համար։ Ժողովը որոշեց եկեղեցեղեցողութեան քննիչ Ցանձնաժողովոյ քննութեան ենթարկել յիշեալը։

7. Պաղատի ժողովականները խնդրած էին որ Տ. Սերոբէ Վրդ. շարունակէ իր պաշտօնը։ Ժողովը Խառն Ժողովոյ նկատառմանը յանձնեց։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ մէկ քանի ամուսնական խնդիրներով, Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Կրօն. Ժողովոյ տեսանը ելելիք ամուսնական խնդիրներու համար 13 յօդուածներէ բաղկացած հրահանգ մը պատրաստած է։ Այս հրահանգին օրինակները պիտի բաժնուին ժողովականներուն, որպէս զի վերջնական որոշումը տրուի, Զատկէն վերջը գումարուելիք նստին մէջ։

ՁԵՑԹՈՒՆԻ կաթող. Փոխանորդ Տ. Վաղարշակ Վրդ. Պատրիարքարան կ տեղեկագրէ թէ քաղաքին և շրջակայ հռոմէական ազգայիններէն, որոնք 280 անձ կը հաշուուին, 97 անձ վերադարձած են իրենց Մայրենի Եկեղեցւոյ գիրկը, ինչպէս նաև Հաճի-Տէրէի ազգայինք որ ասկէ առաջ նոյն դաւանութեան դիմած էին, հարկ եղած ձեւակերպութեամբ դարձած են իրենց Եկեղեցին։

ԿԻԼԻԿԻՈՑ Ս. կաթողիկոսին քարոզութեան կողմէ խմբագրուած ուղղուած է հետեւեալ պաշտօնական նամակը, որ կ'ուղղէ մը կէսերը Տ. Տ. Սահակ Ս. կաթողիկոսին կողմէ փետր. 20 ամսաթուով Ս. Պատրիարք Հօր ուղղած ծանօթ պաշտօնագրին, զոր հրատարակեցինք ասկէ առաջ։

Տէր Խմբագրապետ,

Ներկայ եօթնեկիս մէջ տարուած Պոլսոյ Թերթերուն մէջ Ն. Ս. Օրութեան փետր. 20 ամսաթուով ի Պատրիարքարան ղրկած պաշտօնագրի հրատարակութեանց մասը խեղաթիւրուած տեսնելով՝ հրամայուած է մեզ գրել։

1. Կիլիկիոյ կաթողիկոսները պարտ է յիշեն ի Պատարագի ընդ. Կաթողիկոսի անունը։ Եթէ նոյնը պահանջուի վիճակային բոլոր եկեղեցականներէն փոխադարձ պէտք է Պատրիարքարանի Վիճակաց մէջ Կիլիկիոյ կաթողիկոսի անունը յիշատակել՝ յետ կիմաստնոյ կաթողիկոսին։

2. Կիլիկիոյ կաթողիկոսները իկրօնական անկախ են Պոլսոյ Պատրիարքարանէն, իսկ հաւատոյ վերաբերեալ ծանրակշիռ խնդրոյ առթիւ խորհրդակցութեան կը մտնեն, կամ կարգ փոխանակութիւն մը կը կատարեն Աթոռոյ կաթողիկոսին հետ։

3. Եթէ ի Կիլիկիա ձեռնադրուած եպիսկոպոսներ, ըլլան վիճակաւոր կամ սոսկ վանական, իրաւունք ունին էջմիածնայ Վիճակաց մէջ պաշտօնավարելու և հոգեւոր բարձրագոյն պաշտօններու համար ընտրելի ըլլալու, առանց կեդր. Վարչութեան հաւանութեան կամ ընծայագրին՝ չպիտի կրնան ձեռնադրուիլ։

4. Կիլիկիոյ կաթողիկոսաց տրուած Ամենապատիւ տիտղոսը չատ անիմաստ է, քանի որ կրօնական բարձր հեղինակութեան գաղափարը չամփոփեր ինքզինքնին Պատրիարքներէն նոյնակերպ իրաւունքներ և իշխանութիւն ունին կաթողիկոսները, քանի որ և պիսկոպոս ձեռնադրելու և Ս. Մուռ օրհնելու իշխանութենէն զուրկ են Պատրիարքները։

5. Կիլիկիոյ կաթողիկոսները Օտար կայս. Կառավարութեան հետ իրենց յարաբերութիւնը ըստ սովորութեան Պատրիարքարանի միջոցաւ կը կատարեն։ Ուղղակի դիմումներ ալ կրնան ընել։

6. Կիլիկեան Վիճակաց Առաջնորդներու հաստատութիւնը ուղղակի կաթողիկոսաց իրաւունքն է. վերահաստատութիւն Վարչութեան կողմէ, բացարձակապէս զգացումն մի է այդ իրաւանց։

7. Առաջնորդաց Պէրթերը Պատրիարքարանի միջոցաւ կը խնդրուի կաթողիկոսաց կնդակով կը յանձնի Առաջնորդաց։

8. Կիլիկեան Վիճակներէն Պատրիարքարանի պահանջած մուրաստ կաթողիկոսարանի միջոցաւ կը հաստատի կիսով չափ և մնացեալ կէսը կաթողիկոսարանի յարաբերական դիմումներուն կը յատկացուի։

Բաստուղարութիւն

1907 Մարտ 26ի Մայրավանք Ս.

ՊԱՑԱՔԻՏԷՆ կը գրեն Պատրիարքարան թէ տեղւոյն Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ արեւմտեան կողմի պատերը և խորանները խախտած են վերջերս։ Ժողովուրդը ստիպուած այլեւս չյամախեր եկեղեցի և դաւան. վարչութիւնը նորոգութեան ձեռնարկելու համար ճարտարապետական քննութիւն մը կատարել տուած է։ Նորոգութեան համար 550 ոսկի պէտք ըլլալը յայտարարած են ճարտարապետները։

ՊԱՆԵՐՄԱ ԳԱԼԸԲԷՍԻԲԻ Առաջնորդաստան Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. նուիրահաւաքութեան կոնդակ մը խնդրած է Պատրիարքարանէ, Բիրմայի Թիի ազգ. վարժարանին և առաջնորդարանին նորոգութեան ձեռնարկելու համար։ քանի որ վերջերս Ադրիատիկի յորդումներէն փճացած կ'ելլայ չէնքերը։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ Դպրաց դաստան հաստատութեան պատրիարքական կնդակը երէկ տեղւոյն քարոզիչ Տ. Բարգէն Վրդ.ի զրկուեցաւ։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ Թաղ. Խորհուրդը հաւաքաբար հրաժարական մատուցած է Պատրիարքարան և նոր ընտրութեան հրահանգ խնդրած է, որ Զատկէ վերջի յետաձգուեցաւ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎՈՑ որոշմամբ Պատրիարքարանի Տ. Գաբրիէլ Սրբազան շարունակելով վերոգրեալ կերպով չնորհակալութիւն յայտնեց արտասահմանէն եկած օգնութիւններուն համար։

ԽԱՌՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ.—Դասարանին մէջ աղջիկ ու մանչ մէկտեղ նստեցնելուն և անոնց այսպէս դաս աւանդելուն վնասները կը հեռագրուին Զուիցերիայէն. Արկօվի Նահանգին դպրոցական իշխանութիւնը ծնողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն խառն դպրոցներուն վերի դ

բաթ օր Կէտիկ փաշայի եկեղեցիին մէջ քահանայ պիտի ձեռնադրէ տիրացու Պողոսը։

—Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան Զատկէն վերջ նոր կիրակիին Ֆէրիդիւղի եկեղեցիին մէջ քահանայ պիտի ձեռնադրէ նոյն եկեղեցւոյ դրպրապետ Ովրեատէս էֆ. Գարակէօզեանը։

ԳՈՀՈՒԹԵԱՄԲ կ'իմանանք որ Գուսմգաբուի Դրսի Թաղ. Խորհուրդը, կայսերական բարեհաճ Իրատէին շնորհուելէն անմիջապէս ետքը, ամբողջովին և խիստ գեղեցիկ կերպով վերաշինած ըմնուցած է Ս. Յարութիւն եկեղեցիին զանգակատունը։ Բայց, որովհետև Թաղ. մատակարարութեան սրնաուկին անձուկ վիճակին հետեւանքով գմբեթը չէ կրցած ծածկուիլ, Խորհուրդը որոշած է այս առթիւ դիմում ընել բարեսէր ծանօթ վաճառականի մը որ նախապէս ինքնաբերաբար նուիրած էր արդի զանգակն ու զետեղման ծախքերը։ Բաղայոյս ենք որ բարեսիրտ նուիրատուն պիտի յօժարի եկեղեցիին այս պէտքն ալ լրացնել, քանի որ եկեղեցական ու կրթական նպատակներու համար կառատաձեռնէ միշտ իր նպաստները։

ՓՈԽԱՆՈՐԴԱՐԱՆի յանձնարարուեցաւ Զատկի առթիւ էյուպ քահանայագործելու ղրկել Պէշիքթաշի Տ. Պարթեւ քահանան։

ԲԱՐԻԶԵԱՆ թերթերը մեծ գովեստով կը յիշատակեն այս տարուան Սալոնին նկարչական ցուցադրութիւնները։ Ի մէջ այլոց, Պ. Զաքար Զաքարեան ցուցադրած է չորս Nature morte։ Ծովանկարիչ Պ. Արսէն Շապանեան ցուցադրած է երկու ծովանկար, արձանագործ Պ. Սեպուհ Պէկեան՝ տղու մը գլխանոցին, և փորագրիչ Պ. Իսկար Շահինեան՝ երեք Eau forte։ Թանի գեղարուեստական բաժնին քննադատը հետեւեալ կերպով կը գնահատէ Պ. Զաքարեանի գործը. — «Չգիտ հարցներ թէ կը ճանչնա՞ք Պ. Զաքարեանն ու իր նկարները՝ «Մեռեալ Բնութեան» պատկերներ ներկայացնող։ Դեղարուեստից Ս զգային Ընկերութիւն գոյութիւն ունենալէն ի վեր, իր ամէն սալոններուն մէջ կը հիրբնկալէ վեցեակ մը այս արուեստագէտին նկարներէն, ուր Պ. Զաքարեան յարատեւ նրբաճոխութեամբ մը, միշտ աւելի մեծ ճարտարութեամբ մը. հետզհետէ աւելի նուրբ երանգաւորումներով, վերջապէս ի յայտ կը բերէ այն նիւթերը զոր Լուի Ժ.ի օրով պատկերացուց մեր պատուական Շառաէնը. բայց որքան վճիտ էին Շառաէնի նկարները, նոյնքան մթին են Զաքարեանի նկարները։ Հոս կը տեսնենք երաժշտական գործիքներ, հոն սոխի ջրաւից չիրներ, քիչ մը անդին սալորներ կողովի մը մէջ դրուած, խաղողի ողկոյզներ ամանի մը մէջ, և գաւաթ մը ջուր։ Այս բոլորը նկարուած են պարզ կերպով, նրբին լոյսերով, որոնք մթին ամբողջութեան մը վրայ կը ճառագայթեն իբրև չոլի հատիկներ՝ սուգի վերարկուի մը վրայ։ Անտարակոյս արդի այս Շառաէնը դաժան մէկն է, իրեն կը պակսի ինչ որ չպակսեցաւ երեք միւսին, ժպիտը, բայց իր նկարները գործուորի մը դրօշմը կը կրեն։ Եթէ ժամանակը աւելի չմթագնէ զայն, պիտի մնայ, և ապագայ սերունդը համակիր վերաբերում մը պիտի ունենայ իրեն նկատմամբ։ Անիկա զուրկ չէ հմայքէ՝ ժամանակակիցներուն համար և արժանի է այն ուշադրութեան զոր կ'ընծայեն իրեն ժամանակակիցները»։ Մ. Թիէպօ Սիսոն, այս տողերը գրողը, համակիր ոճով խօսած է նաև Պ. Շահէնի վրայ։

ԵՈԶՂԱՏԻ Դաւառ. Ժողովը գնահատելով իր Առաջնորդ Տ. Խորէն Մ. Վրդ. Դիմաքեանի պաշտօնավարութիւնը, եպիսկոպոսական վկայագիր տուած է, և խնդրած է Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսէն որ կատարէ այս ձեռնադրութիւնը։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐի Ազգ. երկսեռ վարժարանաց Հոգաբարձութեան եւ տեղւոյն Առաջնորդ. փոխանորդ ճor կողմէ հեռեւեալը ղրկուած է մեզ.— Քաղաքիս Հայ համայնքը դժբախտութիւնը կ'ունենայ կորսնցնելու, երեւելի վաճառականներէն և եկեղեցւոյս Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Յակոբ աղա Թուլուկեանը որ յանկարծական մահով մեռաւ։ Հանգուցեալը իր բարի և հեզամտադոյր բնաւորութեամբ, վաճառականական ընդարձակ ասպարէզին մէջէն ցոյց տուած ողջմտութեամբ և ուղղամտութեամբ ամէնուն առհասարակ սիրելի դարձած էր։ դասակարգի խորութիւն չէր գիտեր ինք, կը հանէր մանաւանդ աղքատին՝ կատարեալ անմնիրութեամբ հոգատարութեամբ, չմոռնալով նոյն իսկ իր լուսն, և հարուստ դասակարգն ալ բարենպատակ օժանդակութեանց հրաւիրելով միշտ։ Մի քանի տարիներէ ի վեր կը վարէր տեղւոյս Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութեան պաշտօնը կատարեալ խրդմտութեամբ։ Կրթական և եկեղեցական խնդիրներու ներսի սիրասէր էր որոնց կը ստորագրէր, նիւթական շատու աղբիւրներ ու նպաստաւոր միջոցներ խորհելով ու խորհրդակցելով իր անդամակիցներուն հետ մէկտեղ։

Յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ հանգուցեալին արժանավայել շքով և ամենազգի խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։ Ս. Մեսրովպեան վարժարանի սանուցք իբրև սգակիր կը հետեւէին դագաղին, իրենց ուսուցչաց առաջնորդութեամբ։ Կերոնները բռնած էին հայ և յոյն հասարակութենէ ծանօթ անձնաւորութիւններ։ Երկսեռ վարժարանաց Տնօրէն-Ուսուցիչ Յակոբ էֆ. Դուլումճեան իմաստալից դամբանական մը կարդաց և ի վեր հանեց հանգուցեալին արժանիքը, դրուատեց անոր օգտակար և անձնուէր ծառայութիւնները։

Կը թողու երկու տիպար զաւակներ, Սարգիս և Արամ էֆ.ները, որոնք ասներկայ ենք թէ՝ իրենց ուսումնասէր մարդին և օրինակելի բարեմասնութիւնները պիտի անմահացնեն իրենց սիրեցեալ հօր մարդասիրական և բարեսիրական անունը նուիրելով իրենց կեանքը կրթական և եկեղեցական գործոց նիւթապէս և բարոյապէս։

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ Ս. Յովհաննէս վարժարանի Տնօրէն Միսաք էֆ. Սուրեան, որ իր վաղամեռիկ կնոջ յուղարկաւորութեան առթիւ Պոլիս կը գտնուէր, այս իրիկուն իր պաշտօնատեղին կը մեկնի իր զաւկին հետ։

ԳԱԼՖԱՏԵԱՆ ՈՐԲԻՆՈՅ.— Տէր և Տիկին Յովսէփ Զայեան հանգուցեալ Տիկին Մարի Յ. Ճընկըսբրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 54 ղրշ. նուիրեցին Դաֆ. Որբանոցին։ կը խնդրուի ընկալագրով մը ստանալ խմբագրատունէս։

Ճընկըսբրեան, Բամպուճեան, Շէքէրեան, Գալբաճեան և Զ.յեան ընտանիքները և պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց՝ որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ Տիկին Մանի Յ. ՃԸՆԿԸՏԸՐԵԱՆի յուղարկաւորութեան հանդէսին և այդ տխուր առթիւ իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

16 ապրիլ 1907

Ֆրանսական 3%	94.60
Օսմանեան Միացեալ	94.85
Երկաթուղի	148-50
Պանք Օթթօման	705.—

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Վազիֆէի մէվտուսորը հիւանը իյֆա իմէ քանէ օլմասրնա մէպնի Տէֆթերը Խազանի նէզարէթը ճէլիլէսի մէքթուպի գալէմի միւտիրի սասաթէլու Ապտուլլահ էֆէնտիյէ Թէրֆիէն բիւթպէի Ուէլէա սընիքը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ ապր։

ՆԸՇԱՆ

Ֆէխամէթլու տիւք ծան Ալպէր ազ Մէքլէնպուրկ հազրէթլէրինէ Մուրասա Իֆթիխար։

Բէժի իտարէի ումումիյէսի Հուգուգ միշավիրի մուասիլիէրինէն Մահմուտ Շաքիր էֆէնտիյէ իյֆաի վազիֆէ խուսուսընա իպրազ էյլէմիկի իգտամ վէ մեսաիի հանէնէսինէ մէպնի թէպտիլէն իւչիւնճի բիւթպէտէն Օսմանի նըշանը ալիսի իհսան պույրուլմուշ ապր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՏՈՒԱՍՏԻ ԱՇԽԱՏԱՆՈՅՆԵՐ.— Մաղկախի տարածման արգելք դնելու և պատուաստի չիճաղեղ պատրաստելու համար Զեռնոաս պաշտօնարանը որոշեց ուրիշ պատուաստի աշխատանոցներ բանալ զանազան գաւառներու մէջ։ Բ. Դուռը որոշեց այդ առթիւ պէտք եղած ծախքերը յատկացնել։

ՊՈԼԻԻի կառավարիչ անուանուեցաւ Բրէվէզայի կառավարիչ Հագգը փաշա, որուն յաջորդեց Պոլսոյ կառավարիչ Ռիզա պէյ։

ՆԱՅԻՊՆԵՐ.— Ամասիոյ նայիպ անուանուեցաւ Նախորդը՝ Խամիլ Սէյֆէտտին էֆ.։ Հէպքեարիի նայիպ անուանուեցաւ Ճապաքջուրի Նախորդ նայիպ Խամիլ Հագգը էֆ. և Եաֆայի նայիպ անուանուեցաւ Դրրգաղաճի նախորդ նայիպ Մէհմէտ Թահիր էֆ.։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԸ.— Ռուսիկանական նախարարութիւնը կը պատրաստէ ցուցակը այն բանտարկեալներուն որոնք իրենց պատժին երկու երրորդ մասը աւարտած ըլլալով ազատ պիտի սրձակուին Մէվլուտի տօնին առթիւ։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Նախարարութեան Փոնիչ Մարմին Ա. քարտուղարի օգնական Սիւպհի պէյ նոյն նախարարութեան հարցաքննիչ և Քնիչ Մարմին անդամ անուանուեցաւ։

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ներքին ապրանքներու մաքսատան Տնօրէն կարգուեցաւ Մաքսային Խորհուրդին անդամ Շէվքէթ պէյ։

ՏԷՆԹԷՐԽԱՆԷԻ պաշտօնեաներուն ծանուցուեցաւ որ ժամը 5½ին իրենց գործին գլուխը գտնուին ու իրիկունները ժամը 10½էն առաջ չմեկնին, և գործի տէրերուն կարելի եղած դիւրութիւնները ընծայեն։

Տէֆթէրխանէի կից նոր չէնքին շինութեան հիմարկէքը կատարուեցաւ առջի օր։ Նոր չէնքը հինին հետ պիտի հաղորդակցի անցքով մը։ Դիւանները մէկ մասը Սուլթան Ահմէտի Թաշ Եվլէր անուն տեղը ապարանք մը պիտի փախադրուի առժամապէս։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՆՈՐ ԽԱԽԱՄԱՊԵՏ.—Հրեաներուն Երուսաղէմի խախամապետ Տ. Էլիազար մեռած ըլլալով անոր յաջորդելու համար չատեր թեկնածու էին։ Այս խնդիրը այժմ վերջացաւ։ Խախամապետ ընտրուեցաւ Տ. Բանիկէլ որ ժամանեց Երուսաղէմ, իր պաշտօնը հաստատող Պէրաթին ընթերցումը հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ կառավարչական չէնքին մէջ։ Խախամապետը ընկերակցութեամբ հոգեւոր ժողովին անդամներուն և հրեայ երեւելիներու, թափորով գնաց կառավարչատուն, որուն դրան առջեւ զինուորներ բարեւի կեցած էին, Պէրաթին ընթերցման ներկայ էին կառավարիչ պէյը, Նայիպը, հրամատարը եւ այլն։ Նոր խախամապետը արարողութեան խօսութիւն մը արտասանելով աղօթքներ ըրաւ Վեհ. կայսեր համար։ Տ. Բանիկէլ կարող եկեղեցականի մը համբաւը կը վայելէ։ Կայս. կառավարութենէն ստացած է Մէճիտիէի Յրդ պատուանշան։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. Գերման թերթ մը, վերջերս Պոլսոյ մէջ պատահած սնանկութեանց վրայ խօսելով, հետեւեալը կը գրէ։ Պոլսոյ մէջ ժամանակէ մը ի վեր աւելցած է սեղանաւորական հաստատութեանց թիւը, որոյ ատոնց մէջէն մրցումն ալ աւելի շատ կը կատարուի։ Այդ պանքաներէն մէկ քանին, յաճախորդ գտնելու յոյսով, շատ քիչ երաշխաւորութեամբ դրամ փոխ կուտան իրենց դիմող վաճառականներուն։ Այդ տեսակ դիւրութեանց հետեւանքը այն կ'ըլլայ որ փոխառութիւն կատարող վաճառականներուն թիւը ժամանակէ մը ի վեր խիստ շատցած է։ Այդ կարգի անզգոյշ վաճառականներ իրենց կարողութենէն վեր ընդարձակ գործերու կը ձեռնարկեն և մեծամեծ ծախքերու տակ կը մնան, ինչ որ ընդհանրապէս պատճառ կ'ըլլայ անոնց սնանկանալուն։ Այդ տեսակ սնանկութիւններ վերջին ժամանակներս իրարու յաջորդած են. ուստի պանքաները. թող չտալու համար որ զիրենք մեծամեծ վնասներու ենթարկող այդ կարգի պարագաներ կրկնուին, որոշած են որ պանքաները երբ փոխառութիւն կատարեն, շատ զգուշութեամբ ու խոհեմութեամբ գործեն և հաստատուն երաշխաւորութիւն ցոյց տուող վաճառականներուն հետ միայն սեղանաւորական գործողութիւն կատարեն։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին տուրքերու գանձման Տնօրէն կարգուեցաւ Միլքիէի շրջանաւարտ Իսկէնտէր էֆէնտի։

ՔԱՐԱՔԷՕՑԻ կամուրջը ապէ ետքը գիշերները ժամը 4ին պիտի բացուի։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԻ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ, միացուց Հաշուակալութեան երկու Դիւանները, «Վարչային հաշուակալութեան» և Կրկնատումար», և անոնց անօրէնութիւնը յանձնեց Ակեան պէյի և Լեոն էֆ. Տէմիրճիպաշեանի։

ԿԱՐՕՏ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՆԵՐ.—Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը գրեց Երկրագործական Պանքային Էրզրումի ճիւղին, որ հնուս գիւղաքաղաքը Քիլիսէ Տէրէ ու Գայա Պաշը թաղերու կարօտ երկրագործներէն 199 անուններու և Տէրէ թաղին կարօտեալներէն մէկ մասին, տեղական կառավարութենէն առնուելիք ցուցակի մը համաձայն, քսանըչորս հազար ղրշ. փոխ տրուի՝ փոխադարձ երաշխաւորութեամբ։

ԽԱՍԳԻՒՂի աղբիւրներէն առնուած ջուրերը բժշկական վարժարանին մէջ քննուելով, հաստատուեցաւ թէ խմուելու անյարմար են և գործարանաւոր մարմիններ կը պարունակեն։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Մարտ 26էն ապրիլ 2 Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ պատահած մահերուն թիւն է 296, որոնց 1ը հարանիթէ, 5ը՝ թիֆոյէ, 38ը՝ նշողական գործարաններու հիւանդութիւններէ, 43ը՝ հիւծախտէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Մաքրիգիւղ, Եէնի Մահալլէ, գնդապետ Մուսթաֆա պէյի տունը գողեր մտան և տարին բազմաթիւ արժէքաւոր իրեղէններ։ Իբր կասկածելի ձերբակալուեցաւ. Միչօ անուն դատարկագործ մը և իր եղբայրը. որոնց տունէն գտնուեցան գողնները և վերադարձուեցան իր տիրոջ։ Այս երկու եղբայրները հեղինակն են եղեր Մաքրիգիւղի շուկային մէջ տեղի ունեցած կարգ մը գողութեանց։

ՏԱՄՆԸՎԵՑ ՕԹԱ ԿԵՌՈՂ ԶԻՒՆ.—Պէյշէհիրէն թղթակից մը հետեւեալ տարօրինակ դէպքը կը պատմէ.—Մարտ 10ի շաբաթ գիշեր Գոնիայի նահանգին Պէյշէհիր գաւառակին շրջակայ Սարբք Հաճի, Սէլկի և Կէօրիւնմէզ գիւղերուն շրջակայքը տեղ տեղ անօրինակ խոշորութեամբ ձիւն տեղացեր է։ Այն ձիւնանահիկները քառակուսի էին, ամէնէն փոքրը հինգ ու ամէնէն մեծը 15 օթա ծանրութեամբ։ Այդ խոշոր կոյտերէն մէկը Սարբք Հաճի գիւղին մէջ տան մը երդիքին վրայ իսկեր է։ Այդ տարօրինակ մեծութեամբ ձիւնի հատիկները տեսնողները ափիբերան մնացեր են։ Երանի՞ անոնց որ կը տեսնեն և կը հաւատան։

ՄԻՍԻՆ ԿԵՌԻՆ ՎՐՍԳ՝ ՄԱՆԿԻԿ.—Անցած գիշեր, Մաքրիգիւղ, շուկային մէջ, մասնաճառի մը խանութին առջեւի կեռէն կախուած էր մարմին մը։ Երբ քննուեցաւ՝ տեսնուեցաւ որ նորածին մըն է որ գլխիվայր կախուած էր միսի այդ կեռէն։ Տղեկին ծոցէն ելած թուղթ մը կ'ըսէր թէ յոյն է։

ՏՅՈՒՐ ԱՐԿԱՆ ՄԸ.—Նիկոմիդիայէն կը գրեն մեզի.— Տ. Ոսկի քհ. Պրպիեանի քեռորդին Օր. Հռիփսիմէ, հինգշաբթի օր, իրենց տան պատշգամէն ոտքը սահեցաւ և հինցած բազրիքները կտրելով 7 կանգուն բարձրութենէ փողոց ինկաւ։ Նոյն պահուն Տ. Հայրը որ եկեղեցի երթալու վրայ էր, վայրկենաբար քովը վազեց քեռորդիին որ քիթէն բերնէն արիւն կը հոսէր։ Դրացիներու օգնութեամբ արկածեալը տուն տարուեցաւ։ Տոքթ. Մխեան և Տոքթ. Աթանասեան գալով հատատեցին թէ չորս ակռաները և կզակին ոսկորը կոտրած է և վտանգ չկայ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀՌՈՄ, 15 Ապրիլ.— Իտալիա թագաւոր և Ալեքսանդրա թագուհին Կաէդէ կ'սպասուին։ Ամսոյս 18ին, Հինգշաբթի օր պիտի ճաշեն Իտալիոյ թագաւորին հետ, Թրինֆրիա զբօսանաւին մէջ։ Անգլիական Արքայական ամոլը յետոյ պիտի այցելէ Նաբոլի, և զրոյց կայ թէ անպաշտօն կերպով պիտի գան նաև Հռոմ, ուր պիտի մնան մէկ քանի օր։ Իտալիոյ և Անգլիոյ վեհապետներուն տեսակցութեան առթիւ Թրինֆրիայի մէջ տրուելիք հացկերոյթին ատեն բաժակաճառ չպիտի արտասանուի, կ'ըսուի։ Ֆիորնայէ տ'Իտալիա կը յայտարարէ թէ երկու վեհապետներուն տեսակցութիւնը քաղաքական հանգամանք չունի։ Բարեկամական ցոյց մընէ պարզապէս, զուտ անձնական։ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը թէև ներկայ պիտի ըլլայ տեսակցութեան. բայց իբր երկու վեհապետներուն սիրական մէկ անձնաւորութիւնը։ Կարելի է որ տեսակցութեան ներկայ ըլլայ նաև Էլենա թագուհին։ Մարքիսիօ կը պնդէ թէ երկու վեհապետներուն տեսակցութիւնը քաղաքական հանգամանք ունի. նոյն նիւթերու վրայ պիտի խօսուի, ինչ խնդրի որ խօսեցաւ Կարդագինէի Ռաբալլօյի և Հռոմի մէջ։ Իտալիա կ'ուզէ բարեկամութիւն հաստատել Երրեակ Զինակցութեան և Անգլիոյ միջև։ Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ կ'ըսէ թէ Կարդագինէի և Կաէդէի տեսակցութիւններէն վերջ Լա Հէյի դեսպանախորհուրդը կը կորսնցնէ կարեւորութիւնը։

ՊԷՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ Կայսր. ճաշեց Արտաքին գործոց նախարար Մ. Զիրոքիի տունը։ Կայսրը չատ խօսեցաւ Ֆրանսայի վրայ և գովեց Ժան-մ'Արքի համար Ֆրանսացիներուն ունեցած պաշտամունքը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Գաղթական վարչապետներու ժողովը այսօր տեղի ունեցաւ։ Վարչապետ Պէնըրմէն բարի գալուստ մաղթեց անոնց։ չկարծուիր թէ կարեւոր որոշումներ տրուին։

— Հնդկաստանի հրամատար Լորտ Քիչնէրի պաշտօնը երկու տարուան համար նորոգուեցաւ։

ԲՐԱԿԱ.— Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը վարչապետին և նախարարներուն ընկերակցութեամբ հոս ժամանեց կէս օրէ վերջ, խանգավառ ցոյցերու մէջտեղ, և գնաց Հրաչին դղեակը, ուր ընդունուեցաւ Արշիդուքս Քարլ Ֆրանց Եոզէֆի և կարգինալ Սքրիպէնպքիի կողմէ։ Պիտի մնայ երկու շաբաթ։ Բրակա եկած միջոցին կայս. կառախումբը կանգ առաւ Պէնիշաու, ուր Ն. Վեհափառութիւն ողջունուեցաւ Էգդի Արշիդուքս Ֆրանց Ֆէրտինանտի և կնոջը կողմէ։ Կայսրը ամէն կայարաններու մէջ խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղաւ խուռներամ բազմութեան կողմէ։

ՀՌՈՄ.— Կարդինալներու այսօրուան ժողովին մէջ պապը նոր կարդինալներ և արքեպիսկոպոսներ հաստատեց, ու Ֆրանսայի կղերական խնդրին վրայ խօսելով քննադատեց Ֆրանսացւոց ընթացքը։ Իրրեւ իրաւունքի հառաչ և ցաւ յայտնեց որ կղերը կը վատահարուի իրրեւ քաղաքական դժուարութիւններ պատճառող։

— Հաշուեյարդարութիւնը այսօր դիւրին կատարուեցաւ։ Թէև թերթ ուրբոռները ցոյց կուտան թէ վանդգ չկայ, բայց ուրբոռի չափաւորութիւնը հրապարակին վրայ ազդեցութիւն չդրաձեց։ Ամերիկեան հրապարակը անկանոն է, Երկաթուղիի թուղթերը նորէն ինկան։ Գրնիզի գինը 94.10ի իջնալուն վրայ։ Ռիօ Գիտնօ կորսնցուց 3¼ ֆր., և իջաւ 215½ ֆր.ի։ Հանքային թուղթերն ալ ազատ են։ Լաւրիոմ կը տրուէր 87ի, և Պալիա-Գրաս Այսրն 10 ֆր. կորսնցնելով ինկաւ 670ի։ Երէկի հանքային թուղթերը բարձրացան 328 ֆր.ի։

ԼՈՆՏՈՆ Թայմզ կը ծանուցանէ թէ գայթակղութիւն մը երեւան պիտի գայ մարդասպան մկիսոնատէր Թօրի դատին առթիւ։ Այդ դատին համար երկու միլիոն ֆրանք ծախսուած է։

ԲԼԷՐԻՆ.— Ռուս եւ ճարոնական զինուորները բոլորովին քաշուեցան Մանչուրիայէն, ուր չինական վարչութիւնը վերահաստատուեցաւ։

ՔԻՑԲԹԱՈՒՆ.— Քինկուիլեմ քաղաքին կրթական տեսչութիւնը իր ուսուցիչներուն արգիլեց ընդունիլ Դերմանիոյ կողմէ իր ընդդէմ հիւպատոսին միջոցաւ ղրկուած նուէրներ։ Կը վախցուի որ այս որոշումը պիտի վիրաւորէ Բարեյոյսի մէջ բնակող Դերմաններուն անձնասիրութիւնը և հակառակութիւններ առաջ պիտի բերէ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վիեննայի, Դրէսդէնի, Իտալիոյ և Դերմանիոյ չարժագիր գործիքները ցոյց տուին թէ 10 քիլոմէթր հեռու տեղ մը երկրաշարժ ցնցում պատահած է։

Ի Լ Ա Ն

Նամիք խանդմրն Սալիհա Բապա խանում զիմմէթիտէ պա իլամը չէրի աւլաղը օլան մէպալիզ մուգապիլ մէտեռնէի մումարիլէյանրն էօնտէսնտէ օլուպ մէրհունէ վէ ֆիրուլթը մանքիմ պուլունան Իսկիւտարա Պաղլար Պաշընտա Սլթան Զատէ մահալլէսինտէ 4 նումէրօ իլէ մուրագգամ մա քէօշք պաղըն 15 սէհիմ իթիպարըյա 6 սէհիմ հիսսէի չայիսընրն թարիխը իլանան 15 կիւն սօնրա ֆիրուլթընա թեշէպպիւս օլունճաղընտան, թաքիպ օլանլարը՝ վէ տահա զիյատէ մալիմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին միւատէթի մէղքիրրն խիթամընտան սօնրա իլամթը չէրիէ Իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէյէրի իլան օլունը։

3 Նիսան 323

Իզմիտ սանճաղընտա Ատաբազար գաղասրնրն Ագեազի վէ Խէնտէք նահիէլէրինտէ հոտուտը մալիմէ իլէ մանտուտա եօնկալըգ վէ Բազար քէօրբիւ վէ Թաշպրուն վէ Պէյգը Տէրէ վէ Ախլամուրլըգ նամ մերի օրմանլարընտան քէյֆիյէթի միւղայէտէսի էվվէլճէ նէյր ու իլան գըլընմըշ օլան 697 քիւսիւր միւքեապ ախլամուր վէ 59 քիւսուր մէթրո միւքեապ քէսթանէ վէ 126 քիւսուր մէթրո միւքեապ տիկէր ախլամուր քէրէսթէլէրինին միւտէթի միւղայէտէսի հապա էլ լիւղում իշպու 323 սէնէսի Նիսանընրն 15ինճի բազար կիւնիւ ագշամընա գատար թէմտիտ վէ միւատէթի մէղքիւրրն ինֆիալընտա պէտէլաթը մուգարրէրէտ հատտը իթիտալատ կէօրիւլիւր իսէ 6 կիւն միւատէթէ ատգրա թաալիգի մուգարրէր պուլունմուշ վէ պունլարատան 697 քիւսիւր մէթրո միւքեապ օխլամուրընն պէհէր մէթրո միւքեապը 52 ղրշ. 10 փր. վէ քէսթանէնին 35 ղրշ. 10 փարատա վէ տիկէր 126 քիւսիւր մէթրո միւքեապ ախլամուր քէրէսթէսինին պէհէր մէթրո միւքեապը 62 ղրշ.տա թաալիգի էօհտէսինէ օլաճուղունտան, զամմ իլէ թաալիգ օլանլարընն միւատէթի մէղքիրէ զարֆընտա տէքօզիթի օլարրյա պէրապէր Տէրսաատէթ Օրման վէ Մատէն վէ Զրաաթ նէզարէթը ճէլիլէսի մուհասէպէսինէ վէ մանտալինտէ Իզմիտ վէ Ատաբազարը Օրման միւֆէթթիշլիքլէրինէ միւրաճաաթ էյլէմէյէրի իլան օլունընը։

31 Մարտ 323

ՔԻԻԶԻԿԷ ԶԷՔՄԷՃԷ ԻՃՐԱ ՏԱԻՐԻՍԻՆՏԷՆ

Տէրսաատէթէ մուգիմ սասատէթու Թաշճեան Սարգիս էֆէնտինին Մագրի Գարիյէսինտէ սաքին մէրհում Ասրմ բաշա վէրէսէսի զիմմէթինտէ Տէրսաատէթ Իսթինաֆ Հուգուգ տաիրէսինտէն սասար օլան 31 թէմմուզ 322 թարիխի վէ 99 նումէրօլը իլաւը իլէ մանլուսպաթը օլան 1450 լիրայի օսմանինին թէէմինը ախզ ու իսթիֆսասը զընմընճատ մուսամիլէյի Սարգիս էֆ. Հօտէբինճէ մէրհունն պուլունան Տէրսաատէթէ Զէնպէրլի Թաշտա Աթիք Ալի բաշա մահալլէսինտէ Սիլահտար աղա սոգաղընտա մալիսմ էլ հուտուտ 4900 քիւսիւր արշըն արսայը ճամի քեարկիր ալարագ հարէմ վէ սէլամլըք իւչէր գաթտան իպարէթ օլուպ ֆէվգանի վէ թահթանը ալթը օտա իքի սօֆա վէ իքի սալոն վէ պիր քիլար վէ պիր սու խազինէսի վէ պիր սիրը իլէ մրգտարը քեաֆի պաղչէյի միւշթէմիլ սէլամլըգ իլէ օն պիր օտա վէ պիր սօֆա վէ իքի սալոն վէ կէպինթի մանալի վէ պիր մաթպախ վէ պիր քիլար վէ իւչ մաղազա վէ չամաչուրլըգ վէ քէսիիւրլիւք վէ համամ վէ քեղա մրգտարը քեաֆի պաղչէյի միւշթէմիլ հարէմ սաբրէսինի միւհթէվի պիր պապ գօնագ՝ Զէքմէճէյի սաղիր գազասը Իբրա տաիրէսինճէ թարիխը իլանտան իթիբարէն 15 կիւն սօնրա պիր միւզայէտէ ֆիրուխթ օլունճաղը իլան օլունը։

2 Նիսան 323

ՆՈՐ ԵՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Գուլեs Խաչատուր Միսսէեան
եւ իրեն ժամանակակից իմացականին
վրայ հայեացքներ

Գրեց՝ Յ. Գ. ՄՐՄՐԵԱՆ

Այս բանասիրական հատորը, որ կը պարունակէ 19 դարու թուրքահայոց՝ իմացական ու արուեստական վիճակին վրայ չատ կարեւոր տեղեկութիւններ, 140 էջի մէջ, լոյս տեսած է կոկիկ տպագրութեամբ և կը ծախսուի Պոլիսի գրավաճառներու քով։

Գին 7½ դրուշ

Գաւառներէն մեծաքանակ (20 է աւելի) և կանխավճար խնդրողներու համար 25% զեղչ։ Գրել հեղինակին անուանն ի Զարդարեան գրատուն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Օ.Ո.	102.17½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	102.23½
Երէկուան էն բարձր գինը »	102.24
» էն վար գինը »	102.17

ՐՈՒՄԷԼԻի ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	148.12½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	148.—
Երէկուան էն բարձր գինը »	148.25
» էն վար գինը »	147.87½

Շիրքէթը Խայրիէ Օ.Ո.	42.50
Շիրքէթը Խայրիէի Համիսէ Օ.Ո.	5.—
Միտիլիի Պանք	5.75
Սելանիկի » ֆր.	—.—
Բոմբոնայ Ա.Ո.	9.06
Բարսաս Բրէվիլէյժիէ ֆր.	110.—
» Օրանիէ »	10.—
Իզմիրի քարանտ »	—.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ. Օ.Ո.	4.80
Թրամվայի բաժնեթուղթ »	10.60
Ժիւբասանս Թրամվայ »	5.75
» պարտաթուղթ ֆր.	480.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ. »	358.—
Անտաոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	18.30
Բարսի Գ. Գալաց ֆր.	456.—
Թրանսվալ	61.50

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն ֆր.	260.—
Պանք Նաս. կրէս. »	431.—
» » » նոր Օ.Ո.	4.04
Լաւրիում ֆր.	91.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. սակին 100 ղրշ.էն	ղրշ. փր.
Ֆրանսական սակի	87.09
Անգլիական սակի	110.03
Բօլ	91.
Մէհմիտիյէ արծաթ	107.25
» քառորդ	107.10
» մանրուք	104.25
Մէթալիք	100.
Պէշլիք	103.20
Բուպլի թղթադրամ	8.70
Քրիմիոց	5).

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.—
Բարիզի » »	ֆր.	22.92½
Վիէննայի » »	քուրոն	21.92
Պերլինի » »	մարք	18.62

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

15 Ապրիլ 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%	94.55
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.	94.80
» » » գոց.	94.75
Բուսմէլիի երկաթուղի ֆր.	148.50
Բէյրիի պարտաթուղթ »	442.—
Օսմանեան մաքս »	—.—

լումներու վերջին աստիճան օրբաՀար մը եղած են։

Ճարոնցի օրրուած խմբագիրներէն մին, որ միեւնոյն ատեն ժողովրդական համբաւ մը կը վայելէ, և որուն ճարտարութիւնը որոտընդոստ կը ծափահարուի թատերասէրները, երբ նա իր աւտտապետի մը պատուհանքներուն մէջ կ'երեւի. առտու մը փողոցին մէջ ելուցաւ եւրոպական տարազով, ձեռքը գաւազան մը բռնած և սիկառը շրթունքին. ասիկա ժողովրդեան մէջ մեծ յուզում առաջ բերաւ։

Երիկ մարդոց թատրոններուն մէջ, կնոջական դերերը մինչև վերջին ատեններս այրերը կը կատարէին իգականի երեւոյթով, իսկ մէկ-երկու կնոջական թատրոններուն մէջ երկրորդ երրորդ աստիճանի կիներ էին որ երիկ մարդու կերպարանքով կ'երեւէին բեմին վրայ, ասոնց վարձքը շատ ընչին էր և գրէթէ խեղճութեամբ կ'ապրէին։ Սակայն 1890 Նոյեմ.էն ի վեր ոստիկանութեան արձանագրութիւնով միեւնոյն բեմին վրայ երկու սեռէ ներկայացուցիչներ կ'երեւին բեմին վրայ իրենց վիճակած դերերուն մէջ։

Ճարոնի արդի թատրոնը ունի երկու նշանաւոր դերասանուհիներ՝ Իչի Քուռավակ և Սատա Եաքօ, որոնք տիեզերական համբաւ մը կը վայելեն։ Սատա Եաքօ Ճարոնցիներուն Սառան եղած է գրեթէ։ Փողոցին մէջ ամիկա պարզ քաղքենի մը պիտի նկատէ օտար մը. իր կարճուկ և գորշագոյն շրջազգեստին մէջ սեղմուած, և յարդէ գէշ գլխարկով մը։ Բեմին վրայ, սակայն, տեսակ մը հանճար զինքը բոլորովին կը յուզէ և կ'այլափոխէ, իր ակար ձայնը սիւքէն փայփայուած բամբիռի մը սոյլը ունի, հասակը կարուած որպէս մը նման կը ձկի. զգոյշ ոտքերէն մին կը դարձընէ ճկեների մը գալարումներուն պէս, մեղուանաւի մը նման կը ցատկուէ։ Տեսնելու բան է անոր թմբուկներով, կանացի հովանոցակներով և վանդներով խաղալը, ուրախութիւնը յանկարծ տրտմութեան կը փոխէ այն տեսակ հոգեկան շուտկութիւնով մը զոր կարելի է նմանցնել իր մարմնոյն ճկունութեան։ Հրապուրիչ ծիծաղներէ յետոյ, տեսնելու արժանի է բարկութեան տակ փայլող աչքերը։ Քիթը կը քերուի, յտերը կը փռնան, սարսուռը դնդերաւտ կ'ընէ զայն բոլորովին և կը մեռնի տեսակ մը գերբնական իրականութիւնով։

Մենք Բարիզի մէջ ճարոնական երկու խաղեր կը ճանչնանք միայն կէյշա և Շրվալիէ. երկուքն ալ Սատա Եաքօյի կողմէ ներկայացուած են. մէկը Լոյի Ֆիւլերի թատրոնին մէջ, միւսը Աթէնք։ Կէյշա և Շրվալիէ մեզի ուսած են չնորհի ու զօրութեան տպաւորութիւնը։ Կէյշա Քաղուրնակի, որու մէջ Շրվալիէ Պանծա արհամարուած է, ինքը Շրվալիէ Նակոյա ալ իր կարգին զայն կ'արհամարէ։

Անոնց պայքարին տեսարանը շատ սարսափելի է. անիկա ազդուած է Քաղուրակիրի (Սատա Եաքօ) հիանալի խաղէն, երբ նա մնեան կ'երթայ քաշել առնելու համար փափկանուշ Օռիհիան։ Որքան լաւ գիտէ առինքնել ու հիացնել քուրերը իր պարերով և տոպալի բան, իր հակառակութիւնն ու ոխակալութիւնը ծայր աստիճանի հասցնել։

Պատմական տուամներ եւ բարոյացուցիչ կատակերգութիւններ

Ճարոնական բեմին վրայ երկու տեսարան կը տիրէ, մին՝ պատմական թատերախաղերու տեսարանն է (ժիտէ Մօնս), որոնք մեծագոյն մասամբ քաղուած են Ճարոնի պատմական պատմութենէն։ Նշանաւոր են նաև վրէժխնդրութիւն Սամուռաի և որդիական սիրոյ վերաբերեալ ներկայացումները և այլն։ Այս թատերախաղերը ռակայն հանդիսատեսներուն համար աւելի տեսակաղաց կարեւորութիւն մը ունին, որովհետեւ անոնք կը ներկայացնեն հին դարերը՝ որոնք իրենց հագուստներով, վարքերով ու բարքերովը բոլորովին կը տարբերին ճարոնական այժմարի արդի կացութենէն։

Սէյվա Մօնօի գալով, անոր նիւթերը քաղուածոյներ են արդի վիպական գրողէն և Սիւնօեիի հին թատերախաղերէն։ Այս սեռը շատ հաճոյք կը պատճառէ եւրոպացի ցանցառ թուով թատերասէրներուն, որոնք Ճարոնի լեզուն ուսած ըլլալով, իրենց յաճախակի այցելութիւններովը կը պատուեն տեղական բեմը. արդէն Սէյվա Մօնօի թատերախաղերը ամէնէն պարզ ոճով ու ժողովրդական լեզուով գրուած են. անոնց մէջ պարզուած կրքերը կը պատկանին ամէն ժամանակի և աշխարհի բոլոր երկիրներուն։ Ճարոնցիք ալ իրենց Անթուանը մանաւանդ Անթուաններ ունեցած են. մանաւոր ընկերութիւն մը կազմուած է Անժէյ Քիյօ Ֆիւրիլա անունին տակ, որ նպատակ ունի ճարոնական թատրոնը Եւրոպայի գեղագիտական բեմին վրայ ձուլելու։ Աւանդապահները այս փորձին մէջ օ՛չ բարիք, օ՛չ գեղեցկութիւն չեն գուշակեր և բոլորովին հակազդային կը կոչեն զայն։

Օբեռաները (Նօ) շատ աւելի տիպար անուշութիւն մը ունին քան պատմական տուամները ու բարոյացուցիչ կատակերգութիւնները։ Կը կարծուի թէ ասոնք Զինական հնարքներ են որոնք շատ հին ժամանակներու մէջ այլևայլ պարագաներու տակ Մայրագոյն Արեւելքի կղզիներուն երկիրը մուտ գործած են։

Երբեմն դերերը մեծ անձնաւորութիւններու և ազնուական զինուորականներու կը տրուէին միայն, որպէս հեռու ներկայացումներուն նուիրական հանգամանքը աշխարհիկներուն անոնց մէջ մուտքը կ'արգիլէր։

Այսօր հին աւատապետներու տեղը գրաւած են բեմին վրայ պարզ դերասաններ։ Բայց նօերը տակաւին դադրած չեն պաշտուած ու բարձրաստիճան պաշտօնատարներու ազարանքներուն մէջ։

Օբերաները շատ մը արարուածներէ կը բաղկանան. հինգ վեց և երբեմն աւելի կամ նուազ, որոնք գրէթէ չորս հինգ ժամ կը տեւեն։

Նիւթերը շատ քիչ անգամ կը վերանորոգուին. նախ ազօթքներ կը կարդացուին տաճարներուն և բարեմաղթութիւններ կ'ըլլան կայսեր արեւշատութեան համար, յետոյ դիւակոխութիւններ և կախարդութիւններ, անէծք չարագործներու և կայսրութեան թշնամիներու դէմ, իբր վերջաբան, դիւցազնական գիցաբանութեան աւանդութիւններ, խիստ չնորհալի, որոնք Զինէնէ փոխ առնուած են։

Դերասանը դիպակներով ու ծաղկեայ պատառներով կը ներկայանայ բեմին վրայ, ահեղատեսիլ դիմակի մը տակ դէմքը ծածկուած, և անմիջապէս արտայայտիչ դիմածութիւններով կ'սկսի պարել. պար մը որ իր տեսակին մէջ տարօրինակ է. իրեն կ'ընկերանան տկճորներու, արիգներու, թմբիկներու և թմբուկներու անուշ ձայները, որոնք կը ներգաչնակաւորեն իր մէն մի քայլերը և մարմնոյն փոփոխուն ճկունութիւնները. տեսարանը շատ տարօրինակ է, գրէթէ վայրենութեան մը՝ արտայայտութիւնը ունի։ Ժամանակ եղաւ այս խժաձայնութիւնը կը մարի և այն ատեն պարողները կը սկսին իրենց խօսական պարին, երգելով հին բանաստեղծական կտորներ, խորհրդաւոր զգացումներով։

Աղմկալի եւ բազմամբոխ հաՁէ
ֆօնսեռնեեր

Եօզէն (քաՁէ քնսէռ) վարն է՝ շատ մօտիկը Թատրոնին, ամէն դասակարգի յաճախորդներ՝ լեփ լեցուն են հոն. արտաքին տեսքը արդէն իսկ ինքնաբերաբար իրեն կը քաշէ. մանաւանդ որ հազիւ հինգ-վեց եէնի շատ հաստատ գին մը ունին, ասոնք իրիկունները միայն կը բացուին, ուր գործաւորները կրնան իրենց օրական յոգնութիւնները փարատել մէկ երկու ժամ զուարճանալով։

Հակայական թղթէ լապտեր մը կը վառի ճիշդ կեդրոնը որուն վրայ գրուած կան անհեթեթ գիրեր որոնք շատ հեռուէն աչքի կը զարնեն։

Կը մտնեմ և անմիջապէս Ֆիւսաներն են որ ուշադրութիւնս կը գրաւեն. ասոնք երկայն սախատակներ են որոնց վրայ նոյն իրիկունը ներկայացուելիք խաղին մէջ դեր ունեցող դերասաններուն անունները գրուած են։ Ներս կը մտնեմ, բայց անմիջապէս կը սարսուիմ երկու ձեռքերովս ականջներս գոցել չխլանալու համար պաշտօնեաներուն պոչուռաքներէն որոնք տարօրինակ ծեքծեքումներով առջեւս կը վազեն բարի գալատեան կսկորդալիր գոչերով. իրուռա՛յ, իրուռա՛յ, իրուռա՛յ։

Ընկերս որ վերջին ծայր գիտակ և տեղեակ էր ճարոնական բարքերուն ու սովորութիւններուն, ինձի յանձնարարեց դրանց սեմերուն վրայ գտնուած ադի ամաններուն վրայ չի կոխկրտել։ Աւելորդապաշտութեանց թատերապետը, ըսաւ, այդ ադամանները հոն դրած է ասանը մաքրելու համար և հոն քաշելու բախտաւոր յաճախորդները։ Գարաստուեցայ կոչիկներս հանել կամ բուն ճարոնական բառով ձkբաս եւ յանձնեցի կեսքիւպանին (դռնապահին) որ փոխարէն իրբ ընկալագիր ինձի յանձնեց բաւական երկնկեկ տախտակիկ մը։ Օզէններու և մանաւանդ մասնաւոր տուներու մէջ յաճախորդներուն արգիլուած է ոտքի ամաններով ներս մտնել։ Լուսաշող սանդուխէ մը վեր կ'ելլանք, չորս կողմերիս ամէն ինչ մեղրամոմով ծեփուած է, բայց յանկարծ «նիքօխ»ին առջև կանգ կ'առնենք ուր եռասխալի նոր ողջոյն մը կը դիմաւորէ մեզի ամէն կողմէ. ամրողջ սրահը ձեր տրամադրութեան տակն է, կ'ըսէ մեզի սրահին պահպանողներէն մին. կրնաք նստիլ ուր որ ձեզի հաճելի կը թուի ձեր հանգստութեան համար, կամ մանաւանդ հոն ուր կրնաք յարմար տեղ մը գտնել, կ'աւելցնէ չարաճճի ծիծաղով մը. որովհետեւ սրահին մէջ արդէն ասեղ ձգելու տեղ մնացած չէ, յետոյ աղաչաւորի երեւոյթով մը.- ներեցէք որ տրամադրելի տեղ մը չունինք ձեզի համար, այնպէս շատ է բազմութիւնը։

Կը հարցնեմ.

—Հոս յաճախողները ամէնէն աւելի ժողովրդեան որ դասակարգին կը պատկանին։

— Եաքունիներու դասակարգին, (բարձրաստիճան պաշտօնատարներ), քաջ քաղաքացիներու և ամէնէն աւելի ժողովրդեան համեստ դասակարգին։

Ասոնք ամէնքն ալ բեմին շուրջը խռնուած անհամբեր կը սպասեն խաղին սկզբնաւորութեան, յատեր սրտնեղի շարժուձիներով թէյերը կը շոթշոթեն ու ծխափողերնին կը քաշեն։

Սրահը՝ ճարոնական հասարակաց հայոյութիւններու տեղատարափ մը թափելով յանկարծ նստած տեղէն վար ցատկեց. գործաւորի երեւոյթով ծերունի մը այն աստիճան ուժգին կերպով քաշած էր կառքին յառաջակողմի անիւներէն, որ անմիջապէս կոր կոր եղան։

Ոստիկաններէն մին։

—Մի՛ վախնաք, յարեց, ուրիշ կառք մը կը վարձենք, թող կառապանը այդ անզգուշ ու անճարակ մարդոց հետ իր հաշիւը կարգադրէ, մեր ինչո՞ւն պէտք։

Թէրէզ հիւծեալ տեսքի մը նման կը դողդղար. մէկ վայրկեանի մէջ դէմքը մեռելի գոյն մը առաւ, ճանչցած էր կառքը խորտակող մարդոց ինքնութիւնը, Զէֆիրին կատղած առիւծի մը պէս կառքը տանջուվրայ բերած էր, մինչ Քլօռ կ'աշխատէր ձիերը իրենց լուծէն քակելու։

Ոստիկանները Թէրէզի բազուկներէն բռնելով զայն դուրս հանեցին կառքէն, չորս կողմերնին նայեցան կառքը կանչելու համար, տակայն այդ պահուն ո՛չ կառք կար և ո՛չ ալ մարդ մարդասանք։ Հինգ վայրկեանի չափ այսպէս սպասելէ ետք, ոստիկաններէն մին մօտակայ կառքերու հրապարակէն կառք մը բերելու գնաց, մինչ միւսը Թէրէզի մօտիկ սպասեց։

—Ո՛չ, սիրելիս, յարեց, ձեր այն նշանաւոր ոճիրը գործած վայրը կ'երթանք. ձեզի կարգ մը հարցումներ պիտի ընենք հոն։

—Բայց ի՞նչ կ'ըսէք, պարո՛ն, խենթեցա՞ք, յարեց Թէրէզ։

Ոստիկանը ծիծաղի շեչտով մը,

—Ո՛հ, կը վախնաք, այնպէս չէ՞, օրիորդ, յարեց, այո՛, այո՛, հոս իսկ խոստովանեցէք ամէն բան և երկար բարակ ըսի-ըսաւներու դուռ մի՛ բանար։

Թէրէզ չէր կրնար ներքին զայրոյթը ու բարկութիւնը զսպել, թէև պատրաստուեցաւ ոստիկաններուն լեղի խօսքեր ուղղելու, բայց խելքը գլուխը ժողվելով, արհամարհելի ակնարկով մը բաւականացաւ։

Կառքը Ամէն գետին ձախ եզերքի Փօնթուէզար կամուրջին անցնելով Մալաքքա քարափին առջևը հասած միջոցին Թէրէզ ձայն մը լսեց որ իրեն շատ ծանօթ թուեցաւ. ո՛չ թէ ձայն մը այլ երգի մը չեշտերն էին անոնք. գեռատի աղջիկը՝ երգողը կարենալ տեսնելու համար գլուխը պատուհանէն դուրս հանեց և սկսաւ չորս կողմը նայիլ։

Ճիշդ այս միջոցին էր որ կառքը սաստիկ կերպով ցնցուելով Թէրէզի նստած կողմը հակեցաւ։ Կառապանը բարկութենէն կլակ ու բոց կտրած գործաւորներուն հացէին հայոյութիւններու ու լուտանքներու տեղատարափներ կը տեղացնէր. մինչ անոնք անհոգ ու անտարբեր բոլոր յանցանքը կառապանին անճարակութիւնը կը վերագրէին։

—Չէ՛, առանկ բան չըլլար, կը պոռար կառապանը, պէտք է հիմակ իսկ վնասս հատուցանէք, ապա թէ ո՛չ երկուքդ ալ բզիկ բզիկ պիտի ընեմ, եթէ յաճախորդներս վիրաւորուած ըլլային իրաւ որ գլխուդ մեծ փորձանքներ պիտի հացնէին։

Քլօռ առանց կարեւորութիւն տալու կառապանին վայրահայութիւններուն, Թէրէզի մօտեցաւ և քաղաքավար ու փափկանկատ չեշտով մը։

—Ներեցէ՛ք, օրիո՛րդ, յարեց, կը յուսամ որ ձեզի ո և է վնաս մը չհասցուցինք։

Թէրէզ կամաց ու դողդղուն ձայնով մը։

—Ո՛, ո՛, ո՛չ, պատասխանեց։

Կառք վարձելու գացող ոստիկանը, նշանացի հրամայած էր ոստիկան մը որ Թէրէզը առնելով իրեն քով բերէ, ոստիկանը մեկնելու պահուն արկածեալ կառապանին դառնալով։

—Դուք ձեր վարձքը ոստիկանութեան պաշտօնատունէն պիտի առնէք։ ըսաւ և Թէրէզի ձեռքէն բռնելով հոգիս մէկ երկու քայլ առած էր անուսին վրայ սոսկալի հարուած մը զգալով խեղճ մարդը առանց ետեւը նայելու ժամանակ ունենալու գեռեն փռուեցաւ երկրորդ հարուածի մը ընկճող ազդեցութեան տակ, հարուածները իրարու կը յաջորդէին այնպէս որ բոլորովին զգայազրկի եղած ինքնաբերաբար թոռուաւ Թէրէզի ձեռքէն։ Կառապանի իր ցաւը կուլար, իսկ միւս ոստիկան այն կողմը անգամ չէ նայեր, որպէս չկրցին տեղի ունեցած տեսարանը տեսնել։

Գործաւորի կերպարանքով երիտասարդիկը Թերէզին ձեռքերէն բռնելով սկսան բոլոր ուժովը վազեցնել։

Խեղճ ոստիկանը մէկ քանի (illegible) կեան վերջ հաղար ծեքծեքումներով ոտքի ելաւ հանկնալու համար թէ որոնք էին իր գլխուն այս ձիւնը բերողները։ Բայց ոչ ոք տեսաւ իր շուրջը, անանք անյայտ եղած էին, և նոյնիսկ անկարելի էր հասկնալ թէ չորս կողմը գտնուած հարիւրաւոր ճամբաներէն ո՛րը ընտրած էին փախչելու համար Մինչ այս մինչ այն միւս ոստիկան ալ հասած էր արդէն և երկուքը միասին արկածեալ կառապանին քով երթալով հարցուցին թէ ազջիկը որ ճամբով փախուցած էին։

(Շարունակելի)

ՀԱՅԿԱԶՆՈՒՄԻ ԵՎ ԱՐԿԱԾՈՒԼԻՑ ԹՈՒՄԱՆԵՍ

ԴՐԵՆ ՍԱՂԷՍ

ՕՐԿՄԱՆԵՍ ՊԵՏԻՆ

ԽԱՐՏԵԱՇ ՄԱԶԸ

ՄԱՍ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱՆԺԷԼԻՆԱ ՎԷՐՏԻՅԷ

Ցեռոյ մէկ կողմէն քալող ոստիկանին դառնալով,

—Պարո՛ն, հաճեցէք ըսել թէ եղբայրս ձերբակալուա՞ծ է արդեօք, ըսաւ։

—Ես ձեզի լուր տալու պարտական չեմ, պատասխանեց ոստիկանը խիստ չեշտով մը, դուն ինչպէս կը համարձակիս ինձի այդ տեսակ հարցում մը ընելու։

—Ոստիկանին այս խօսքերուն վրայ Թէրէզ նոր քին գոհունակութիւն մը զգաց, որովհետեւ եթէ եղբայրը մինչև այն ատեն ձերբակալուած չլլար, ոստիկանը ճշմարտութիւնը ծածկելու բացարձակապէս պիտի ըներ թէ ոստիկանութիւնը յաջողած էր անոր օձիքը ձեռք անցընել։ Սակայն ինչ որ ալ ըլլայ աղջիկը կը փափաքէր վերջնական լուր մը առնել եղբորը նկատմամբ։ Այսպէս մինչև բանտին դրան առջևը հասան, ուր երկու ծպտեալ ոստիկաններ կ'սպասէին, որոնց յանձնուեցաւ Թէրէզ։ Հինգ վայրկեան վերջ արդէն կառք նստած կ'երթային ընկերակցութեամբ հարցաքննիչ դատաւորին, բայց Թէրէզ չէր գիտեր թէ ո՛ւր կ'երթային։

Թէրէզ քովիններուն դառնալով,

—Կ'աղաչեմ, ըսէք թէ ո՛ւր կը տանիք զիս, հարցուց. արդեօք Ամէն-Լաքարի բանտը կ'երթանք։

Ոստիկաններէն մին,

—Ոչ, ոչ, ոչ, պատասխանեց։

Կառք վարձելու գացող ոստիկանը, նշանացի հրամայած էր ոստիկան մը որ Թէրէզը առնելով իրեն քով բերէ, ոստիկանը մեկնելու պահուն արկածեալ կառապանին դառնալով։

—Դուք ձեր վարձքը ոստիկանութեան պաշտօնատունէն պիտի առնէք։ ըսաւ և Թէրէզի ձեռքէն բռնելով հոգիս մէկ երկու քայլ առած էր անուսին վրայ սոսկալի հարուած մը զգալով խեղճ մարդը առանց ետեւը նայելու ժամանակ ունենալու գեռեն փռուեցաւ երկրորդ հարուածի մը ընկճող ազդեցութեան տակ, հարուածները իրարու կը յաջորդէին այնպէս որ բոլորովին զգայազրկի եղած ինքնաբերաբար թոռուաւ Թէրէզի ձեռքէն։ Կառապանի իր ցաւը կուլար, իսկ միւս ոստիկան այն կողմը անգամ չէ նայեր, որպէս չկրցին տեղի ունեցած տեսարանը տեսնել։

Գործաւորի կերպարանքով երիտասարդիկը Թերէզին ձեռքերէն բռնելով սկսան բոլոր ուժովը վազեցնել։

Խեղճ ոստիկանը մէկ քանի (illegible) կեան վերջ հաղար ծեքծեքումներով ոտքի ելաւ հանկնալու համար թէ որոնք էին իր գլխուն այս ձիւնը բերողները։ Բայց ոչ ոք տեսաւ իր շուրջը, անանք անյայտ եղած էին, և նոյնիսկ անկարելի էր հասկնալ թէ չորս կողմը գտնուած հարիւրաւոր ճամբաներէն ո՛րը ընտրած էին փախչելու համար Մինչ այս մինչ այն միւս ոստիկան ալ հասած էր արդէն և երկուքը միասին արկածեալ կառապանին քով երթալով հարցուցին թէ ազջիկը որ ճամբով փախուցած էին։

(Շարունակելի)

ԻԼ Ա. Ն

Պէօյիւք Ատասա Քիւշատիէ ազգանուն 41 Նումէրօ իւէ մուրգգամ թարգիլարը շարգէն Քիւշատիէ ազգանը վէ զարպէն Իպրահիմ պէյ արուանը վէ շըմալէն Պապաեան Գաբրիել էֆֆէնտիի վէ ճէնուպէն Իպրահիմ պէյ խանէսիէ մահուտու վէ Շահզատէ Սուլթան Մահմուտ Խան հարբէթիի վագֆիտան 900 զըրա վէ 7000 գրշմէթի պիր գըթա արա՝ թէպատեսվէթը Ալիխէտէն Ալլահվէրտի օղլու Հաճա Արթին վէլէտի Պեարսըն էօնտէի թատարեֆիտան օլուպ մուսուլէյին հայաթ վէ մեմաթը մալիմ ամամարանան ազայը օլպապէքի մէնազ գանունը մուճիպինէն մեգարանէն պիլիմիպպէյէտ ֆիրուանի մեճլիսի իտարէի գազանա թէգարրիր իթմիշ օլտուղունան, մէգրիր արա 61 կիսն միւսանթիլ մեվգրի միւսվէտէյէ չրգարրլմըշ օլտուղունան բ. վիպ օլանլարդն վէ տահա գիյատ մուլիմաթ ալմագ իսթէյէնլերին մեգրի արանէն գրյմէթր մուխամմէնէսի 7000 զ.ըն 100տէ 10 նիսապինան բէյ ազչէլերինի միւսթահրիպէն Ամլար գազասը Թարու գալէմինէ միւճահաթ էյլէմէլերի իլան օլունը։

1 Նիսան 323

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Ճէվամիի չերիֆէ խայրաթը սարէնին ինչաաթ վէ թամիրաթնա խաթիմալ օլունմագ իւզրէ 15 այրգ լիզումի օլան հէր նէվ քիրէճ վէ թանգամ վէ ֆրանսրդ վէ ինգլիզ ֆապրիգալարընը Բօրդէն վէ Հալիք չիմէնթօլարը այրը այրը ինճագասա վազ իտիլիպ, միսթիֆի ֆիյաթ իւէ թաւիպլերի էօտաէրինաէ օլուղունան վէ նիսանընն տէօրտունճի չարչէնպէ կիսնիսնէ քասար հէր քաչ փարա թէնզիլ օլունուրսա գապալ օլունուգ հատաբ լայրգընը գուլուղը թագարտէ իհտիյարի էվվէլիյէթէնին թարայ մուգաբրէր գուլունմուղունան, նօգսանը իւէ իթա իթմէք իսթէնէրին եիւզէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ազչէլերինի վէ եախսա միսթէրի ու մուսատագ քէֆալէթնամէլերինի համիլէն էյմար թաթիրիյէտէն մատա հէր կիսն մէէիտոր իտարէի էվգաֆա միրռաճաթ էյլէմէլերի։

31 Մարտ 323 1—3

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

Դուրէպի միւսլիմին խաթաբանէսի իչին միւպաեաբնա լիզումի Քրիւնէն 1500 քիլօ խալիս Գանտիա սապոնրյա քէզալիք լիզումի օլան 1880 աթիզ գըլէ սապօնրն պէէր քիլօսը 3 30 փարասա վէ ճէվամիի չերիֆէ իւէ պիր սէէնլիք օլմագ իւզրէ միւպաեաա օլունմագ 7000 քիլօսան 8000 քիլօյա գատար ֆիրքէ իսբարմայէթին պէէր քիլօսը 7 դր. վէ քէզալիք պիր սէէնլիք լիզումի օլան 6000 քիլօ նըրասանընն պէէր քիլօսը 100 փր. տա թաւիպի էօտաէլերինտէ օղրընընան վէ Նիսանընն հինճի չարչէնի կիսնինէ գատար 100տէ 5 վէ իբի կիսն զարֆընտա տա 100տէ 10 պէտէլի գապալ օլունարագ, հատաբ լայրգընը գուլուղը թագարտէ իհալէյի գաթիէսի իճնա գելընմագ ատան նօգսանլյա թաւիպ օլանլարդ եիւզէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ազչէլերինի վէ եախսա միսթէրի ու մուսատագ քէֆալէթնամէլերինի համիլէն էյմար թաթիրիյէտէն մատա հէր կիսն մէէիտոր իտարէի էվգաֆա միրռաճաթ էյլէմէլերի։

31 Մարտ 323 1—3

Կառապանը բարկութենէն կլակ ու բոց կտրած գործաւորներուն հացէին հայոյութիւններու ու լուտանքներու տեղատարափներ կը տեղացնէր. մինչ անանք անհոգ ու անտարբեր բոլոր յանցանքը կառապանին անճարակութիւնը կը վերագրէին։

—Չէ՛, առանկ բան չըլլար, կը պոռար կառապանը, պէտք է հիմակ իսկ վնասս հատուցանէք, ապա թէ ո՛չ երկուքդ ալ բզիկ բզիկ պիտի ընեմ, եթէ յաճախորդներս վիրաւորուած ըլլային իրաւ որ գլխուդ մեծ փորձանքներ պիտի հացնէին։

Քլօռ առանց կարեւորութիւն տալու կառապանին վայրահայութիւններուն, Թէրէզի մօտեցաւ և քաղաքավար ու փափկանկատ չեշտով մը։

—Ներեցէ՛ք, օրիո՛րդ, յարեց, կը յուսամ որ ձեզի ո և է վնաս մը չհասցուցինք։

Թէրէզ կամաց ու դողդղուն ձայնով մը։

—Ո՛, ո՛, ո՛չ, պատասխանեց։

Կառք վարձելու գացող ոստիկանը, նշանացի հրամայած էր ոստիկան մը որ Թէրէզը առնելով իրեն քով բերէ, ոստիկանը մեկնելու պահուն արկածեալ կառապանին դառնալով։

—Դուք ձեր վարձքը ոստիկանութեան